

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAARGANG

WOENSDAG 7 NOVEMBER 1923

No. 410

INHOUD

DE ZEERECHTCONFERENTIE TE BRUSSEL, OCTOBER 1923 door <i>Mr. G. van Slooten Azn.</i>	Blz. 954
Handelsverdragen	955
De Danziger Gulden door <i>de W.</i>	958
De Kleurstofindustrie in 1922 door <i>E. J. Tobi</i>	958
AANTEKENINGEN:	
Staking van de publicatie der handelsstatistiek? ...	960
Overzicht van de wettelijke bepalingen betreffende den arbeidsduur	961
Eenige economische gevolgen van de aardbeving in Japan	961
Gebruik van Auto's in Amerika	963
MAANDGIFTERS:	
Résumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”	964
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN..... 965—972	
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*

*Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,—
per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen
het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

6 NOVEMBER 1923.

Zooals te verwachten was bleef de meerdere vraag naar geld gedurende de afgelopen berichtswaak aanhouden, doch openbaarde zij zich echter alleen in een iets stijvere rente voor particulier disconto en een bijna geheel ophouden van aanbod van call-geld. Voor prolongatiegeld bleef de notering onveranderd en zelfs op den ultimo en den eersten dag der nieuwe maand was er voldoende aanbod voor 2¼ en 3 pCt. De rente voor particulier disconto liep reeds in het begin der week ¼ pCt. op en later moest meestal nog een ½ hooger, dus ¾ pCt. betaald worden. Zij blijft echter ondanks deze verhoging van ongeveer ½ pCt. boven het laagste punt, voor den tijd van het jaar nog zeer laag.

* * *

De post binnenlandsche wissels op de balans van De Nederlandsche Bank blijkt in de afgelopen week met f 16.1 miljoen te zijn opgelopen. Deze stijging komt voor het grootste gedeelte voor rekening van den Staat. Het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen vermeerderde van f 18

miljoen tot f 31 miljoen. De beleeningen stegen in totaal van f 139.4 miljoen tot f 143.5 miljoen. Deze stijging betreft zowel de effectenbeleeningen als de goederenbeleeningen en wel uitsluitend de Hoofdbank.

Het renteloos voorschot aan het Rijk vertoont een stijging van een goede f 500.000,—. De zilvervoorraad der Bank noteert f 1.9 miljoen lager dan verleden week. De stijging van de post papier op het buitenland correspondeert ook ditmaal weder voor het grootste gedeelte met de gelijktijdige daling van de diverse rekeningen onder het actief. Eerstbedoelde post klom van f 68.9 miljoen tot f 82.3 miljoen; laatstgenoemde liep van f 107.8 miljoen tot f 95.5 miljoen terug.

De biljettencirculatie steeg met ruim f 22 miljoen; de rekening-courant saldi vertoonden een daling van f 2.6 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo noteert ruim f 5.7 miljoen lager dan verleden week.

* * *

De wisselmarkt was deze berichtswaak zeer stil. Nieuwe gezichtspunten, die verandering in de koersen konden brengen, deden zich niet voor en de feestdagen in Frankrijk, België en Engeland hielpen mede om den handel te doen inkrimpen. Weliswaar bracht het bericht, dat Amerika eindelijk bereid was weder aan de conferentietafel plaats te nemen, eenige nieuwe hoop op verbetering en stegen daardoor Francs en Ponden een weinig, maar de onverzettelijkheid van Frankrijk deed al spoedig deze geringe hoop weder verdwijnen en de koersen zakten opnieuw in.

Marken bleven de steeds versnelde daling voortzetten. Geopend op 30 à 35 gulden per biljoen, werd aan het einde der week voor 85 cents per biljoen verhandeld en Maandag werd zelfs voor 25 cts. afgedaan.

LONDEN, 3 NOVEMBER 1923.

Op de geldmarkt was kort krediet deze week in voldoende mate beschikbaar. Woensdag, het einde van de vorige maand, ging onopgemerkt voorbij en had in het algemeen weinig invloed op de koersen.

Gewoonlijk kostte dag-tot-daggeld 2¼—¼ pCt. en slechts bij uitzondering hoorde men, dat 3 pCt. betaald werd.

De discontomarkt was vast, terwijl de koopers voornamelijk geïnteresseerd waren in December Treasury Bills tegen 2½ pCt.

De koersen van bankaccepten bleven vrijwel onveranderd:

2-mnds prima bankaccept.	2½/16—3 pCt.
3- „ „ „	3½ pCt.
4- „ „ „	3½—¾/16 pCt.
6- „ „ „	3½—½ pCt.

DE ZEERECHTCONFERENTIE TE BRUSSEL, OCTOBER 1923.

Van 6 tot 11 October jl. heeft te Brussel een vergadering plaats gehad van de Commissie, welke op 27 October van het vorig jaar door de Conferentie in pleno was aangewezen om de eindredactie vast te stellen der ontwerp-conventiën omtrent de reedersaansprakelijkheid, de hypotheeken en voorrechten, en de cognossemensclausules (Hague Rules). Aan het einde der bijeenkomst werd namens de Belgische Regeering verklaard, dat zij omtrent deze onderwerpen geen nieuwe conferentie zou uitlokken, doch zich nu zou wenden tot de regeeringen der landen, welke ter conferentie vertegenwoordigd waren, met het voorstel thans tot de conventies toe te treden. De ontwerpen, zooals zij er nu uitzien, moeten dus voorloopig worden beschouwd als het eindresultaat der gemeenschappelijke overleggingen en het is daarom stellig de moeite waard in het kort mede te deelen, wat men ten slotte overeengekomen is.

Allereerst de reedersaansprakelijkheid. In het algemeen is men gebleven bij het compromis van Venetië. De reeder is volgens dit accoord niet verder aansprakelijk dan tot de waarde van het schip aan het einde van de reis (of wat daarmee in bijzondere gevallen wordt gelijkgesteld) vermeerderd met 10 pCt. van de waarde van het schip vóór het begin der reis, met dien verstande, dat hij nooit meer verschuldigd zal zijn dan 8 pond sterling per ton, voorzover het betreft wat ik voor het gemak materiele schade wil noemen. Deze limiet wordt met £ 8 verhoogd ten aanzien van schadevergoeding verschuldigd wegens ongevallen, welke dood of lichamelijk letsel ten gevolge hebben gehad. Een en ander behoudens het geval waarin de schadevergoedingsplicht op den reeder rust ten gevolge van zijn persoonlijk handelen.

Afgezien van eenige kleine wijzigingen is dit ontwerp gebleven zooals het was. Algemeen is men overtuigd, dat men hiermede gekomen is tot aan de uiterste greus van wat in een internationale gelijkvormige regeling van dit onderwerp te bereiken valt.

Dan de conventie omtrent de hypotheeken en voorrechten.

Het algemeen beginsel is, dat de hypotheeken en daarmee gelijk te stellen rechten op schepen over en weer zullen worden erkend, indien zij naar de landswet zijn gevestigd en mits zij in een openbaar register zijn ingeschreven. Deze hypotheeken zullen slechts achterstaan bij zekere in beperkt aantal in de conventie scherp omschreven voorrechten. Dit was tot verleden jaar dan ook steeds als vaste regel bij de discussiën in het oog gehouden. Toen evenwel kwam de Amerikaansche delegatie, die tot dusverre niet aan de conferenties had deelgenomen, de goede orde verstoren door een heteroog voorstel, dat op het laatste oogenblik zonder de noodige voorbereiding en critiek door de conferentie werd aangenomen. Dientengevolge werd de toestand aldus, dat de hypotheeken werden achtergesteld óók bij de schulden voortspuitende uit hetgeen door den kapitein gedurende de reis was verricht „pour les besoins réels de la conservation du navire ou de la continuation du voyage” en de vorderingen uit het cognossement voorspuitende, en niet alleen bij deze, maar ook bij alle andere gepriviligeerde schulden, welke in een nationale wet mochten voorkomen (zonder beperking) mits ontstaan vóór de hypotheek en binnen drie maanden in het register ingeschreven.

Het is begrijpelijk, dat door deze regeling het scheepscrediet aan ernstige gevaren werd blootgesteld. Niet zelden moet crediet worden verleend op het onderpand van schepen, die zich buitenslands bevinden zonder dat kan worden nagegaan hoeveel schulden uit „necessaries” etc. zijn ontstaan en welke exotische privileges op het schip werkelijk of beweerdelijk zijn komen te rusten. Het resultaat zou zijn, dat de credietgever, om veilig te kunnen

gaan, in elk van zulke gevallen drie maanden zou moeten wachten met het verstrekken van het geld. Immers eerst dan zou, uit het schoon blijven van de registers, kunnen blijken dat er geen verborgen privileges waren.

De Nederlandsche delegatie heeft zich met kracht tegen het definitief aannemen van dit onmogelijk stelsel verzet en is er na veel discussie in geslaagd het tot onschuldige proporties terug te brengen. In de eerste plaats heeft men gedaan gekregen, dat die onbekende nationale privileges uit de regeling zijn geschrapt. Vervolgens is de termijn van drie maanden teruggebracht tot ééne maand. En ten slotte is belangrijk, dat uit de discussies duidelijk is gebleken, al staat het dan ook niet met zooveel woorden in den tekst, dat de vorderingen voortspruitende uit het cognossement, welke onder deze condities nog boven het recht van den hypotheekhouder kunnen gaan, in beperkten zin moeten worden opgevat.

Slechts betrekkelijk korten tijd heeft de commissie zich met deze beide conventie-ontwerpen beziggehouden. De groote belangstelling was voor de conventie omtrent de cognossemensbepalingen. Afgezien van verschillende interpretatiequaesties, waarin de aanwezige juristen zich wellicht wat al te veel hebben vermeid, waren de twee hoofdvragen deze: 1o. zullen de bepalingen toepasselijk zijn op alle vervoer ter zee, of zal men onderscheid maken tusschen de vaste lijnen, die er wèl, en de wilde booten, die er niet onder zullen vallen; 2o. kan aan het cognossement onder deze regelen opgemaakt, ook volledige bewijskracht ten aanzien van getallen, hoeveelheid, gewicht etc. worden toegekend of moet het bij prima facie bewijs blijven.

Nadat omtrent het eerste punt de advocaten van beide zijden waren gehoord, bleek wel, dat voor het maken van een onderscheid niet voldoende gewichtige gronden waren aan te voeren om een meerderheid daarvoor te winnen. Het hoofdargument, dat ieder, die bij de wilde vaart belang had, met de tegenwoordige toestanden tevreden was, moest wijken voor de opmerking, dat onder de nieuwe regeling die toestanden precies zoo konden blijven als zij thans waren. Bovendien kon erop gewezen worden, dat ter gelegenheid van de belangrijke enquête, welke in dezen zomer te Londen door een parlementaire commissie is gehouden, de vertegenwoordigers van de Engelsche wilde vaart ten slotte verklaard hebben met de in het conventie-ontwerp vervatte regeling te kunnen medegaan onder een voorwaarde, die reeds in dit ontwerp is vastgelegd. Het ten slotte unaniem genomen besluit der commissie was dan ook de zaak zoo te laten als zij was en geen onderscheid te maken.

De quaestie omtrent de bewijskracht had niet zoo'n eenvoudige oplossing. Men vergete hierbij nooit, dat de ontworpen regeling, die zegt, dat het cognossement slechts prima facie bewijs zal opleveren, geenszins verbiedt, dat partijen overeenkomen, dat het volledige bewijs zal zijn. Het voorstel van thans was echter, dat in de regeling zelve zou komen te staan, dat het cognossement volledig bewijs zal zijn. Het verlangen naar zulk een bepaling kwam vooral voort uit de kringen der Scandinavische belanghebbenden, die vreesden, dat, indien de „prima facie” regel werd aangenomen, de houtvervoerders onder Scanfin-charter, met volledig bewijs, zouden trachten dit charter veranderd te krijgen in den zin van de conventie. Dit verlangen stuitte op een pertinente weigering van de Engelsche delegatie.

Het einde van een lange discussie, waarin de Nederlandsche delegatie de bemiddelaarsrol heeft vervuld is geweest, dat de Scandinaviërs zich met het ontwerp, zooals het daar lag, hebben vereenigd onder het voorbehoud, dat de nationale wetten uitdrukkelijk volledige bewijskracht voor getallen etc. zouden kunnen toekennen voor het geval dat het cognossement zich bevindt in handen van een derde te goeder trouw, die het onder bezwarenden titel heeft verkre-

gen. Een bepaalde verzekering, dat onder deze reserve de conventie zou kunnen worden ondertekend, heeft natuurlijk nog niemand kunnen geven, daar omtrent dit punt nog wel eenige ruggespraak noodig zal zijn. Het komt mij echter voor, dat overeenstemming verkregen zal worden. Immers heeft Engeland, de voornaamste opponent, zelf in zijn nationale regeling, gebaseerd op het ontwerp-conventie en neergelegd in de thans bij het Parlement aanhangige „Bill”, eenige met het oog op nationale toestanden noodig geachte reserves gemaakt en zal die dus moeilijk aan anderen kunnen weigeren.

Een zeer belangrijke bepaling uit het oogpunt van wetgeving is opgenomen in het door de commissie ontworpen slotprotocol. Men weet, dat de conventie een nagenoeg letterlijke vertaling van de geamendeerde „Hague Rules” is. Deze Rules zijn gegoten in den vorm van een cognossement, althans gesteld in de woorden van zulk een document. Zij waren zeer bruikbaar voor een contract maar, voor continentale begrippen, zeer slecht te aanvaarden als wetsbepalingen. Het opnemen van die regelen in ons Wetboek van Koophandel of in het Ontwerp-Zeerecht zou zeker een in de oogen van ieder continentaal jurist afschuwelijk resultaat opleveren. Derhalve hebben de Fransche en Nederlandsche gedelegeerden erop gestaan, dat aan hunne wetgevers het recht zou worden voorbehouden om voor de nationale wetgeving de substantie van de „Rules” in dien vorm te gieten, dien zij het meest zouden verkiezen, en dit recht is ten slotte gaarne verleend. Het bestaat nu voor alle staten, zoodat, bij het heerschen van verschillende smaken, ook op wetgevend gebied, de waarschijnlijkheid bestaat, dat per slot van rekening nogal eenig redactioneel verschil zal ontstaan. Nu het evenwel onmogelijk bleek den geheelen tekst zoodanig om te werken, dat ieder daarmede genoeg kon nemen, zal men dit eventueel in koop moeten nemen.

Het komt mij voor, dat er van Nederlandsche zijde geen bezwaren bestaan tegen toetreding tot de drie conventies. Die omtrent de reedersaansprakelijkheid heeft voor ons voorshands nog het minste belang. De beide andere zijn van meer gewicht. Het is toch voor ons land, dat een zoo ontwikkeld scheepscrediet heeft, een groot voordeel wanneer onze verbandbrieven in het buitenland algemeen erkend worden en in hunne bevoorrechte plaats gehandhaafd worden, terwijl aan den anderen kant zekerheid bestaat omtrent de voorrechten van anderen aard, waarvoor zij eventueel zullen moeten wijken. En ten aanzien van de conventie omtrent de cognossementsclausules kan men zeggen, dat de gebeurtenissen van den laatsten tijd duidelijk den weg, welken men moet inslaan, aanwijzen.

Daar zijn, in de eerste plaats, de Engelsche en Amerikaansche wetsontwerpen in denzelfden geest. Daar is, vervolgens, de bijna unanieme verklaring van alle belanghebbenden, afgelegd voor de Engelsche enquête-commissie, dat zij deze regeling wenschen. In de naaste toekomst zal dus, naar alle waarschijnlijkheid, 60 pCt. van de steamer tonnage der geheele wereld onder deze bepalingen varen. Dan hebben wij, hier te lande, het ondubbelzinnig verzoekschrift van de Comm. van Belanghebbenden bij Ladingen (waaronder ook de bankiers en assuradeurs) aandringende op wettelijke invoering dezer voorschriften. Ten slotte het Ontwerp-Zeerecht, dat naar wij meenen te weten spoedig in behandeling zal komen. Het is, wat de algemeene gedachte betreft, met deze regelen niet in tegenspraak, maar zou stellig, ongewijzigd kracht van wet bekomen hebbend, de invoering in de praktijk van de Hague Rules onmogelijk maken, daar het afwijkende bepalingen omtrent zeewaardigheid enz. bevat en strijdige overeenkomsten met nietigheid (om van de strafbepaling nog maar te zwijgen) bedreigt. Handhaven wij deze bepalingen en treden wij niet tot de conventie toe, dan zullen wij de zonderlingste conflicten beleven. Doch wanneer wij teekenen, zijn wij vanzelf genoodzaakt hiermede bij de vaststelling van

de nieuwe zeerechtbepalingen rekening te houden en krijgen aldus, door een gelukkigen samenloop van omstandigheden niet alleen een nieuw zeerecht, maar ook een, dat in internationaal opzicht à jour is.

Mr. G. VAN SLOOTEN AZN.

HANDELSVERDRAGEN.

Een medewerker schrijft:

Het vraagstuk van de handelsverdragen, door Nederland gesloten of te sluiten, is zeer actueel. Er is wellicht reden, zoo nu en dan in dit orgaan iets mede te deelen van wat ter zake geschiedt. In verband daarmede moge thans een enkele algemeene opmerking gemaakt worden en moge voorts een lijst gegeven worden, waaruit blijkt hoe de toestand ter zake op dit oogenblik is.

Met een groot aantal landen had Nederland bij het uitbreken van den wereldoorlog verdragen, welke in het algemeen gebaseerd waren op het principe van de wederzijdsche meestbegunstiging. Met het oog op de door den oorlog gewijzigde toestanden zijn verschillende verdragen door de wederpartij opgezegd geworden. Daaronder zijn er echter, die voorshands weder, met korten opzeggingstermijn, zijn gecontinueerd. Voegt men daarbij nu eenerzijds, dat er zeer besnoeide, respectievelijk uiteengevallen, staten zijn, van welke, naar sommiger oordeel, niet zonder meer vaststaat, dat het overblijvende deel gebonden is door een door den oorspronkelijken staat gesloten verdrag, en anderzijds, dat er nieuwe staten zijn ontstaan, die nog niet door verdragen waren gebonden, dan voelt men, ook zonder dat verdere argumenten hiervoor worden aangevoerd, dat er op het gebied van de handelsverdragen nog al het een en ander te doen is. Wat nog bestaat, wat reeds geregulariseerd is en wat nieuw tot stand gebracht is, kan uit de volgende lijst blijken:

Australië.

In Australië geldt sedert 25 Maart 1920 een drie-deelig tarief, bestaande uit: 1o. het gewone, algemeene tarief, 2o. een speciaal tarief, toepasselijk alleen op de overige deelen van het British Empire, en 3o. een „intermediate tariff”, dat bij verdrag met andere staten toepasselijk verklaard kan worden. Het schijnt niet uitgesloten, dat Australië aan Nederland, vooral met het oog op de Koloniën, het „intermediate tariff” zou willen toekennen.

België.

Van kracht is de handels- en scheepvaartovereenkomst van 12 Mei 1863 met een aanvullingsovereenkomst van 7 December 1865. Deze overeenkomsten zijn gebaseerd op het principe der meestbegunstiging voor personen, voor de vlaggen en voor goederen. Het principe der overeenkomsten is thans praktisch van groot nut, o.a. in verband met de onlangs gesloten handelsverdragen tusschen Frankrijk eenerzijds en België en Luxemburg anderzijds.

Belgisch Congo.

Van kracht is, behalve de algemeene verdragen van 26 Februari 1885, 2 Juli 1890 en 3 November 1906, den Congo betreffende, de overeenkomst, door Nederland op 27 December 1884 met de Internationale Vereeniging van den Congo gesloten. Voor onderdanen geldt de meestbegunstiging. Van goederen worden geen hogere invoerrechten dan 10 pCt. geheven. Nederlandsche schepen mogen de scheepvaart op denzelfden voet uitoefenen als Belgische. Geen differentieele behandeling van goederen of schepen zal plaats vinden.

Boelgarje.

De voorloopige overeenkomst van 13/26 Januari 1906, bij notawisseling het principe der meestbegunstiging vastleggende, is 9 Augustus 1921 buiten werking getreden. Bij nieuwe notawisseling van 1 resp. 9 Maart 1922 werd opnieuw het principe der meestbegunstiging vastgelegd. De regeling is voorloopig

van aard en opzegbaar met een termijn van 3 maanden.

Canada.

Als „koloniale Staat” heeft de „Dominion of Canada” geen formeel handelsverdrag met Nederland. Toch zij hier vermeld de Canadeesche „Order in Council” van 7 Juni 1910, daar deze, de invoerrechten voor Nederlandsche artikelen regelende, het onderwerp der handelsverdragen betreft. Bij deze „Order in Council” werd n.l. het Canadeesche „Intermediate Tariff” toepasselijk verklaard voor een reeks artikelen, in Nederland voortgebracht of vervaardigd, indien die producten zonder overschepping worden verzonden uit een haven in Nederland of uit een haven in een Britsch land naar een haven in Canada.

Over uitbreiding van deze reeks artikelen wordt thans, naar vernomen wordt, met de Regeering te Ottawa onderhandeld.

China

Van kracht is het tractaat van handel en vriendschap van 6 October 1863, gebaseerd op het principe der algeheele meestbegunstiging, en het zoogenaamde slotprotocol van 7 September 1901, door China eeneren Nederland en de andere mogendheden anderzijds geteekend in verband met den plaats gehad hebbenden bokkersopstand. In dit protocol komen o.a. bepalingen op de invoerrechten voor.

Columbia.

Van kracht is het tractaat van vriendschap, scheepvaart en handel van 1 Mei 1829, de meestbegunstiging vastleggende.

Denemarken.

Met Denemarken geldt, afgezien van het algemeene tractaat en overeenkomst van 17 April 1857 tot afkoop van den Sonttol en de bijzondere, door Nederland gesloten, aanvullingsovereenkomst van hetzelfde jaar, een van de oudste regelingen, die we hebben, n.l. het tractaat van vriendschap, goed-verstand en commercie, van 15 Juni 1701, de meestbegunstiging vastleggende.

Duitschland.

Van kracht zijn: 1o. het traktaat van handel en scheepvaart van 31 December 1851, met protocol, gesloten met Pruisen, mede namens de overige staten van het Duitsche Tolverbond, waarbij behoren 5 latere toetredingsverklaringen van Duitsche staten, 2o. een algemeen traktaat van 22 Juni 1861, betreffende tolafkoop, 3o. de herziene Rijnvaartakte van 17 October 1868, met additioneele verklaring van 18 September 1895 en wijzigingsovereenkomst (het protocol betreffende) van 4 Juni 1898, 4o. het verdrag van 11 Februari 1907 over de wederzijdsche erkenning van naamlooze vennootschappen, 5o. een nog niet geratificeerd verdragje, met protocol, van 3 Juni 1923 (zie hieronder).

Het verdrag van 1851 geeft voor personen, schepen en scheepvaart gelijkstelling met nationalen. Goederen uit de Nederlandsche koloniën, alsmede voortbrengselen van de vischvangst in Nederland genieten in Duitschland meestbegunstiging. Nederlandsche goederen genieten bij invoer in Duitschland dezelfde behandeling als Belgische (dus praktisch meestbegunstiging). Duitsche goederen genieten bij invoer in Nederland ook meestbegunstiging, terwijl voor een reeks artikelen is vastgelegd het invoerrecht in de Nederlandsche koloniën, via onze havens vervoerd. O.a. op dit laatste heeft betrekking het verdragje van 1923, met protocol, waarbij bepalingen, waarin het invoerrecht voor bedoelde reeks goederen wordt vastgelegd, buiten werking worden gesteld en het verdrag tevens voor een termijn van 3 jaar onopzegbaar wordt verklaard.

Egypte.

Een verklaring van 17 April 1886 betreffende den Nederlandschen handel en de Nederlandsche scheepvaart op Egypte legt de meestbegunstiging vast.

Finland.

Vernomen wordt, dat vermoedelijk weldra door notawisseling een voorloopige regeling der handelsbetrekkingen zal worden getroffen, waarbij over en weer een behandeling wordt verzekerd, welke vrijwel overeenkomt met die van meestbegunstigde natie.

Frankrijk.

Op 10 September 1918 heeft de Fransche Regeering de toen met Nederland bestaande nota's met ingang van 10 September 1919 opgezegd, met dien verstande, dat zij telkens stilzwijgend wederom met 3 maanden verlengd worden, zoolang geen nieuwe overeenkomsten zijn tot stand gekomen. Deze opzegging betreft: 1o. een verklaring van 27 April 1852 nopens de gelijkstelling van loodsgelden, 2o. de nota's van 27 en 28 Januari 1892, nopens de regeling der handelsbetrekkingen, 3o. de schikking betreffende Tunis van 3 April 1897, 4o. een overeenkomst van 13 Augustus 1902, nopens de invoerrechten op Nederlandsch-koloniale producten in Frankrijk en zijn koloniën en op Fransche voortbrengselen in de Nederlandsche koloniën, 5o. de z.g. wijnschikking van 18 Augustus 1910, waarbij is bepaald, dat Nederlandsch-Indische petroleum en hare producten in Frankrijk meestbegunstiging zullen genieten, zoolang de invoerrechten op wijn in Nederlandsch Oost-Indië niet worden verhoogd. De nota's van 1892 kennen aan Nederlandsche goederen bij invoer in Frankrijk behandeling volgens het minimumtarief toe en aan Fransche goederen bij invoer in Nederland de meestbegunstiging. De overeenkomst van 1902 verleent de meestbegunstiging aan een aantal onzer Nederlandsch-koloniale artikelen en algemeen aan de Fransch-koloniale artikelen.

Griekenland.

Op 7 Maart 1919 heeft de Grieksche Regeering de met Nederland gesloten verdragen met ingang van 7 Maart 1920 opgezegd, met dien verstande, dat hetzelfde is overeengekomen als onder Frankrijk vermeld. De opzegging betreft het traktaat van handel en scheepvaart van 22 Februari 1843 met additioneele overeenkomst van 30 Juni 1851 en een protocol van 15 October 1903, de naamlooze vennootschappen betreffende. Het principe der overeenkomsten van 1843 en 1851 is gelijkstelling met nationalen, voor onderdanen en in zake scheepvaartrechten en voor goederen meestbegunstiging.

Groot-Britannië en Ierland.

Afgezien van overeenkomsten, de koloniën rakende (West-Indië 12 Augustus 1815, Oost-Indië 7 Maart 1824, kust van Guinea 25 Februari 1871, Sumatra 2 November 1871), worden de handelsbetrekkingen geregeld door het traktaat van handel en scheepvaart van 27 October 1837, met bijbehorende verklaring van 22 November 1837 en aanvullingsovereenkomst van 27 Maart 1851 en gewijzigd den 15en Aug. 1889, waarbij over en weer behandeling op den voet van meestbegunstigde natie wordt verzekerd, behalve ten aanzien van de scheepvaart, daar ten opzichte van de schepen gelijkstelling met de nationale schepen is overeengekomen.

Italië.

Van kracht zijn het traktaat van handel en scheepvaart van 24 November 1863 en de overeenkomst van 11 April 1868 in zake de naamlooze e.a. vennootschappijen. Het verdrag van 1863 geeft aan onderdanen en voor scheepvaart gelijkstelling met nationalen en voor goederen meestbegunstiging.

Japan.

Over en weer geldt de meestbegunstiging, vastgelegd in het verdrag van handel en scheepvaart van 6 Juli 1912.

Latijnsch Amerika.

Handelsovereenkomsten met de landen van Latijnsch Amerika, behalve Columbia, bestaan niet. De sluiting ervan schijnt ten aanzien van enkele landen in overweging te zijn.

Liberia.

Het traktaat van vriendschap, handel en scheepvaart van 20 December 1862 geeft voor goederen en aan onderdanen meestbegunstiging; in belastingzaken echter gelijkstelling met nationalen, evenals voor de scheepvaart. Voorbehoud is gemaakt ten aanzien van gunsten, aan derden tegen bepaalde compensaties verleend.

Marokko.

Behalve de meer algemeene overeenkomsten van 7 April 1906 (Algeciras) en 4 November 1911 (Frankrijk—Duitsland: Nederland treedt 15 Maart 1913 toe), geldt de verklaring tot regeling der handelsbetrekkingen van 18 Mei 1858, die de meestbegunstiging vaststelt.

Mascate (Azië).

Volgens een verklaring van 7 April/27 Augustus 1877 geldt over en weer meestbegunstiging.

Mexico.

Het traktaat van handel en vriendschap van 22 September 1897 verleent aan personen deels, gelijkstelling met nationalen, deels meestbegunstiging, voor goederen meestbegunstiging.

Montenegro.

(Is door gewijzigde omstandigheden automatisch vervallen.)

Noorwegen.

Van kracht is het verdrag van handel en scheepvaart van 20 Mei 1912, hetwelk voor de scheepvaart gelijkstelling met nationalen verleent en voor goederen gelijkstelling van de vlaggen.

Oostenrijk.

Bij notawisseling van 3/5 September 1923 is tusschen de Nederlandsche en de Oostenrijksche Regeering overeengekomen, dat ten aanzien van het handelsverkeer tusschen beide landen de bepalingen van het handels- en scheepvaarttractaat van 1867, benevens de aanvullingsovereenkomst van 1888, invoer van monsters betreffende, van toepassing zullen blijven, met uitzondering van de bepalingen nopens den industrielen eigendom, alsmede van de bepaling, dat het verdrag eveneens van toepassing is voor het vorstendom Liechtenstein. Personen genieten gelijkstelling met nationalen, goederen meestbegunstiging.

Perzië.

Het tractaat van vriendschap en handel van 3 Juli 1857 verleent over en weer de meestbegunstiging.

Polen.

Met Polen wordt, naar verluidt, onderhandeld over een handelsverdrag op de basis van meestbegunstiging.

Portugal.

De Portugeesche Regeering heeft 1 September 1922 met ingang van 1 September 1923 opgezegd de verklaring van 5 Juli 1894 tot voorloopige regeling der handelsbetrekkingen. Op 22 Augustus jl. is deze verklaring vervangen door een wederom voorloopige schikking, zes maanden geldende, ons in Portugal het minimum tarief toekennende.

Randstaten.

Overeenkomsten, hetzij van blijvenden, hetzij van tijdelijken aard, tot regeling der handelsbetrekkingen, schijnen in voorbereiding te zijn.

Roemenië.

Op 2 April 1921 heeft de Roemeensche Regeering met ingang van 2 April 1922 opgezegd de overeenkomst van handel en scheepvaart van 15 Maart 1899. Bij notawisseling van 18 en 19 December 1922 is ter voorloopige regeling der handelsbetrekkingen over en weer de volledige meestbegunstiging vastgelegd.

Rusland.

Het verdrag van handel en scheepvaart van 13 September 1846 is reeds 24 October 1917 door de Russische Regeering opgezegd en heeft een jaar later zijn kracht verloren.

Servië.

De overeenkomst tot voorloopige regeling der handelsbetrekkingen van 17 October 1881 is door Servië den 31en December 1917 opgezegd geworden, maar is daarna, met een opzeggingstermijn van 3 maanden, voorloopig verder van toepassing verklaard. Over en weer geldt de meestbegunstiging.

Siam.

Het traktaat van vriendschap, handel en scheepvaart van 17 December 1860 geeft meestbegunstiging aan de scheepvaart. De invoerrechten in Siam zullen 3 pCt. der waarde niet te boven gaan. Een overeenkomst van 10 November 1883 betreft invoer en verkoop van geestrijke dranken in Siam.

Spanje.

De verklaring van 12 Juli 1892 nopens de voorloopige regeling der handelsbetrekkingen en die van 13 November 1899 tot wijziging van de eerste, zijn beide, wegens opzegging door de Spaansche Regeering op den 20en September 1918 en na verlenging telkens voor 3 maanden, den 20en Juni 1921 vervallen. Tusschen de Nederlandsche en Spaansche Regeeringen is toen den 24sten Juni d.a.v. overeenstemming bereikt nopens de voorloopige regeling der handelsbetrekkingen door een *modus vivendi* voor drie maanden, met stilzwijgende verlenging tot een maand na opzegging. Intusschen heeft de Spaansche Regeering bedoelden *modus vivendi* opgezegd, zoodat die voorloopige schikking 19 Januari 1922 buiten werking trad. De beide Regeeringen zijn echter nader overeengekomen, dat vanaf dien datum wederom een nieuwe voorloopige schikking van kracht zou zijn, waarvan de strekking deze is, dat Nederlandsche goederen in Spanje het tarief van de 2e kolom (minimumtarief) betalen, terwijl de Spaansche goederen in Nederland blijven betalen, wat zij tot dusver betaalden.

Tsjecho-Slowakije.

Op 20 Januari 1923 is een, tot heden nog niet door de Staten-Generaal goedgekeurd handelsverdrag gesloten. Over en weer wordt de volledige meestbegunstiging toegekend voor personen, ondernemingen en goederen. Een protocol stelt voor invoer in Tsjecho-Slowakije minimumcontingenten vast.

Turkije.

Bepalingen, voor den handel van belang, komen voor in de capitulatie van 1612 (de oudste nog geldende regeling) en het „verbond of tractaat van vriendschap, navigatie en commercie” van 1680 (ook wel genoemd de capitulatiën van 1680). Het handels- en scheepvaartverdrag van 1862 werd op 12 Maart 1883 opgezegd, maar sindsdien feitelijk nageleefd.

De geciteerde overeenkomsten zijn gebaseerd op het principe der meestbegunstiging.

Vereenigde Staten van Amerika.

Het verdrag van 19 Januari 1839 is 10 Mei 1918 met een termijn van 1 jaar opgezegd geworden. Daarentegen is nog van toepassing de aanvullingsovereenkomst van 26 Augustus 1852, houdende gelijkstelling van de vlaggen.

Zweden.

Van kracht is het verdrag van scheepvaart en handel met bijbehorende verklaring, van 25 September 1847, met de kustvaartverklaring van 29 November 1856 en het aanvullende handelsverdrag van 15 December 1908, met protocol van 20 Augustus 1909. Over en weer geldt de meestbegunstiging.

Zwitserland.

Het tractaat van vriendschap, vestiging en handel van 19 Augustus 1875, met additioneel protocol van 24 April 1877, geeft voor personen gelijkstelling met nationalen en voor goederen meestbegunstiging.

Voor de bovenstaande lijst is als basis genomen de bijlage van de Memorie van Antwoord betreffende hoofdstuk III der begrooting voor 1922 (gepubliceerd in 1921). Onnoodige details zijn er uit weggelaten. De overeenkomsten zijn met een enkel woord gekarakteriseerd.

riseerd. En voorts is de opgave van 1921 aan de hand van gepubliceerde officiële stukken en verkregen betrouwbare verdere inlichtingen zooveel mogelijk aangevuld. Het ligt in het voornemen hetgeen verder ter zake voorvalt telkens te vermelden.

DE DANZIGER GULDEN.

De vele moeilijkheden op financieel gebied, waarmede de inflatie in Duitschland gepaard gaat, worden, zoals vanzelf spreekt, in verhoogde mate gevoeld in handelssteden als Hamburg en Bremen met hun overwegend buitenlandschen handel. Pogingen om deze moeilijkheden te ondervangen hebben geleid tot verschillende plannen voor een nieuwe eigen munt met meer bestendige waarde. Definitieve resultaten schijnen echter tot dusverre nog niet te zijn verkregen.

De Vrije Stad Danzig echter, die door hare van het Duitse „Reichsverband” onafhankelijke positie daartoe gemakkelijker in de gelegenheid is, heeft nu een nieuwe munt ingesteld.

De plannen waren reeds eenigen tijd hangende en men was van plan daaraan per 1 Januari a.s. uitvoering te geven, door de oprichting van een eigen circulatiebank, de „Bank von Danzig”. Door den sterken val van de Mark in de laatste weken werd echter de toestand zoo verward, dat men onverwijld tot een noodmaatregel is overgegaan.

Daarin gesteund door een door Volksdag en Senaat aangenomen „Gesetz über eine wertbeständige Rechnungseinheit in Danzig” werd door de voornaamste Danziger banken opgericht de Danziger Zentralkasse A. G., die voorloopig „Schuldverschreibungen” zal uitgeven op dezelfde basis als reeds vastgesteld was voor de definitieve emissiebank, in stukken van 5 en 1 Danziger Gulden, 50, 25, 10, 5, 2 en 1 Pfennig. Deze stukken worden alleen uitgegeven tegen volle dekking van Engelsche Ponden en wel tegen inlevering van biljetten van de Bank of England, of tegen voorafgaande storting van Sterling bij de Londensche Bankverbinding der Zentralkasse, of tegen van twee goede handteekeningen voorzien checks op Londen, waarbij voor ieder Pond Sterling biljetten tot een waarde van 25 Danziger Gulden worden uitgereikt.

Omgekeerd wisselt de Zentralkasse te allen tijde hare biljetten weder in tegen uitbetaling Londen. Het geheele muntselsel is dus gebaseerd op het Gold-exchange systeem, indien men ten minste over het bezwaar van de depreciatie van het Pond Sterling heen stapt.

De bovenvermelde wet steunt deze regeling, doordat zij, hoewel de Reichsmark als wettig betaalmiddel gehandhaafd blijft, voorschrijft, dat alle openbare kassen verplicht zullen zijn deze biljetten in betaling aan te nemen, door te verbieden, dat voortaan in den kleinhandel andere rekeningeenheden dan de Gulden en de Reichsmark gebruikt worden en dat na 10 November a.s. andere in Danzig gecreëerde „geldähnliche Zahlungsmittel” als industriechecks, Gutscheine etc. worden aangenomen. Ook de post zal van af 1 November voor hare tarieven de Gulden als munteenheid gebruiken.

Om den omloop van het nieuwe betalingsmiddel verder te bevorderen zijn nog verschillende maatregelen genomen. Een der voornaamste is dat alle wissels zullen genoteerd worden in Danziger Gulden; dus X Danziger Gulden per f 100,— Amsterdam, per 100 Francs Parijs, per 100 Kr. Stockholm etc.

Een uitzondering vormt de notering voor Pondenbiljetten, die tot nader order in Reichsmark zullen genoteerd worden, om een maatstaf te hebben voor de waardeering van de Marken en daardoor tevens ter vaststelling der verhouding tusschen Danziger Gulden en Marken.

Ook de effecten zullen voortaan in Danziger Gulden genoteerd worden en wel per stuk voor één aandeel van 1000 Reichsmark.

Daar de meeste bedrijven en ook de goederenbeurs reeds sedert begin September in Dollars en Ponden calculeerden, zullen er bij den overgang wel geen groote moeilijkheden ontstaan en zal deze nieuwe maatregel ongetwijfeld medewerken tot opheffing van het groote geldgebrek, dat in Danzig, evenals in het overige Duitschland, onophoudelijk optrad.

Als proeve van een nieuwe munt zal het verloop van den Danziger Gulden ongetwijfeld door velen met belangstelling worden gadegeslagen.

DE W.

DE KLEURSTOFINDUSTRIE IN 1922.

Waar momenteel de jaarverslagen van de meest belangrijke kleurstoffabrieken en de statistische bescheiden op dit gebied over 1922 bekend zijn, loont het de moeite eens te overzien of het aspect van het geheel zich soms heeft gewijzigd.

De meeste belangstelling gaat nog altijd uit naar de *Vereenigde Staten van Noord-Amerika*. De door de Tariff Commission uitgegeven „Census of Dyes and Other Synthetic Organic Chemicals” is ook voor het afgelopen jaar weder van groot belang door de zeer uitvoerige gegevens welke worden vermeld. Zoo blijkt dan de productie, vergeleken met die in 1921, met 66 pCt. te zijn toegenomen, terwijl de gemiddelde prijs per lb. een verdere daling vertoont. Bedrôeg deze in 1917 nog \$ 1.26 en in 1921 \$ 0.83, in 1922 was deze verder afgenomen tot \$ 0.60, of 28 pCt. minder dan het voorgaande jaar. Dit is inderdaad een uitstekend resultaat, alleen zal moeten worden afgewacht hoe dit gemiddelde over 1923 zal uitvallen onder den invloed van de nieuwe, zoo sterk verhoogde tarieven. De zeer belangrijke kleurstof indigo daalde van \$ 0.45 tot \$ 0.24 per lb., of met 47 pCt. Verder bedraagt de invoer thans nog slechts 6.2 pCt. van de eigen productie, zoodat men wel mag zeggen, dat men er in geslaagd is het land practisch ook in dit opzicht „self-containing” te maken.

Dat evenwel toch niet alles in de Amerikaansche kleurstofindustrie geheel en al in orde is, bewijzen de cijfers voor den uitvoer. In 1920 was de waarde van den export niet minder dan \$ 29.823.591, in 1921 reeds niet meer dan \$ 6.270.155, om in 1922 zelfs terug te loopen tot slechts \$ 3.023.127. De Census loopt vluchtig over dit zoo belangrijke feit heen; doch blijkbaar heeft men toch wel gevoeld, dat hier een zwakke plek zat, want men heeft het noodig geacht te vermelden, dat de uitvoer over de eerste maanden van 1923 weer stijgende was, een gevolg natuurlijk van de Ruhrbezetting, waardoor het den Duitschen kleurstoffabrieken, waarvan er verscheiden, zooals bekend mag worden verondersteld, zwaar onder de maatregelen der Franschen hebben te lijden gehad, moeilijk viel de concurrentie vol te houden.

Resumeerende zien wij dus, dat de Amerikaansche kleurstofproducenten thans in staat zijn de eigen markt bijna geheel te voorzien, doch dat de export is ineengeschrompeld tot nauwelijks een tiende van twee jaren vroeger.

Dit eerste resultaat is ongetwijfeld mogelijk gemaakt door de rigoureuze maatregelen van het Amerikaansche gouvernement, dat eerst den invoer van vreemde kleurstoffen vrijwel totaal heeft stopgezet en tegen het einde van 1922 een tariefmuur heeft opgericht zóó hoog, als te voren nog niet gezien. Er mag niet worden gezegd, dat deze verhoogde tarieven ook den export hebben belemmerd, immers de productie-kosten in Amerika waren reeds vóór de invoering der nieuwe maatregelen hoog, terwijl bovendien het nieuwe tarief eerst tegen het einde van 1922 van kracht is geworden. Waar evenwel de invloed dezer maatregelen als gezegd zich slechts over een klein gedeelte van 1922 heeft kunnen doen gelden, dient te worden afgewacht wat het loopende jaar in dit opzicht zal brengen. Op den verminderden Amerikaanschen export komen wij trouwens hieronder nog terug.

Dat de Amerikaansche regering met alle ten

dienste staande middelen wil helpen om de eigen producenten zooveel mogelijk in te lichten bewijst ook de nieuwe uitgave van het „Department of Commerce”. Dit publiceert namelijk sinds begin van dit jaar geregeld elke maand een statistiek van de ingevoerde kleurstoffen, niet alleen onder een verzamelnaam en alleen met waarde en gewicht, doch precies met alle voor de inlandsche fabrikanten zoo waardevolle bijzonderheden als naam, Schultz-nummer (het nummer van een bepaalde kleurstof-index), fabriek van herkomst, nauwkeurig de factuurwaarde, met hoeveel het percentage invoer van het betrokken land door deze zending verhoogd wordt enz., inderdaad een snelle en volledige wijze van inlichting, welke in niet veel andere landen zal worden gevonden.

Een andere kwestie, welke momenteel in het brandpunt der belangstelling staat is het proces tegen de Chemical Foundation, welke instelling indertijd de tijdens den oorlog verkregen Deutsche patenten voor een geringe som van den Enemy Property Custodian heeft gekocht, tegen welken verkoop de thans overleden president Harding, misschien door buitenlandse belanghebbenden beïnvloed, zijn stem heeft verheven en een rechtsgeding heeft ahangig gemaakt. De houding van den Custodian wordt door dezen gerechtvaardigd met een beroep op het feit dat de patenten, indien volgens de letter nagevolgd, het gepatenteerde artikel niet in commerciële hoeveelheden opleveren, en dus eerst door nadere onderzoekingen en soms zeer kostbare en tijdroovende proefnemingen rendabel kunnen worden gemaakt. Zoo wordt als voorbeeld aangehaald, dat een bepaalde onderneming een bedrag van niet minder dan \$ 35.000 heeft moeten besteden alvorens met een patent voor de bereiding van novocaine resultaten konden worden verkregen. Van andere, meestal belanghebbende zijde (nl. door de agenten en vertegenwoordigers der Deutsche kleurstoffenfabrieken) werd gedurende het geding aangevoerd, dat men bij strikte opvolging van de aanwijzingen der patenten wel degelijk een commercieel resultaat kreeg. De openbare aanklager ging nu zoover om te eischen, dat de industrieelen, welke beweerden met de patenten geen goede resultaten te hebben verkregen in openbare terechtzittingen precies de verbeteringen en veranderingen zouden aangeven, waardoor een commercieel rendement werd verkregen, doch hier greep de rechter in met een verklaring, dat in geen geval kon worden geëischt, dat dergelijke fabricage-geheimen in „open court” zouden worden medegedeeld. Op even originele als doortastende, echt Amerikaanse wijze beval de rechtbank daarna, dat een der getuigen zijn bewering, dat hij niet letterlijke navolging van een der patenten een opbrengst van 60 pCt. had gekregen, onmiddellijk waar zou maken, en wel met een proef onder toezicht van door de rechtbank aangewezen deskundigen. Onmiddellijk werden, van Zondagmorgen vroeg tot laat in den volgenden morgen, een tweetal proeven genomen, waarbij de getuige het echter niet verder kon brengen dan een opbrengst resp. van 26,9 en 14,3 pCt., en nog wel van een geringere zuiverheid dan voor dit product voorgeschreven.

Deze geheele geschiedenis doet echter eenigszins zonderling aan, immers is het een bekend feit dat het vrijwel algemeen gebruikelijk is bij patenten van chemischen aard enkele, alleen aan ingewijden bekende veranderingen aan te brengen, bijv. in de temperatuur bij welke een reactie moet worden uitgevoerd enz., ten einde de bereiding van de gepatenteerde producten door onbevoegden, hetgeen juist bij chemicaliën zoo lastig is na te gaan, moeilijker te maken. Het is dus eigenlijk volstrekt niet verwonderlijk, dat men met de langs dezen weg verworven patenten in vele gevallen niet veel uit kon richten, en op dezen grond is de zoogenaamde kleinere waarde dezer patenten dan ook niet wel verdedigbaar. Sterker staat de Foundation waar zij er op wijst, dat zij nooit uitsluitende licenties heeft verleend juist om te ver-

mijden dat de vroegere Deutsche monopolies zouden worden vervangen door Amerikaansche, zoodat de patenten a.h.w. tot nut van de gemeenschap zouden zijn aangewend. Dit alles neemt niet weg dat destijds met de „requisitie” van deze patenten, om geen sterker woord te gebruiken, toch wel een onrechtmatige daad is begaan, en het dient nu te worden afgewacht of de Amerikaansche rechter dit zal erkennen dan wel of men op min of meer gezochte gronden ook in deze zaak de eigen industrie zooveel doenlijk zal bevoordeelen en beschermen tegenover de buitenlandse concurrentie. Het is niet waarschijnlijk dat een beslissing zal worden genomen vóór het einde van dit jaar.

Ook in *Engeland* gaat nog niet alles naar wensch. Wel heeft de belangrijkste onderneming op dit gebied, de British Dyestuffs Corporation, over 1922 een winst behaald, doch hiermede is het verlies van de vorige jaren nog lang niet ingehaald. Aan experimenteële onderzoekingen werd in de laatste vier jaren meer dan £ 400.000 besteed doch de invoer was de laatste drie jaren nog meer dan £ 10.000.000! Wel daalde ook hier de gemiddelde prijs vergeleken bij 1921, en wel met een ongeveer gelijk percentage als in Amerika en wel met 25 pCt. van 3 s. 5 d. tot 2 s. 6 d. per lb., doch algemeen wordt nog over een veel te hoog prijsniveau geklaagd. Volgens den president van de Colour Users' Association zijn de prijzen van de nu nog ingevoerde buitenlandsche kleurstoffen niet alleen absoluut veel hooger dan in 1913, doch ook relatief veel hooger dan de algemeene toestand zou wettigen, en genoemde autoriteit schrijft dit toe aan het feit, dat de prijzen der Engelsche kleurstoffen zoo buitensporig hoog zijn, waardoor de vreemde leveranciers te eerder aanleiding vinden ook met hun prijzen op een dergelijk hoog niveau te blijven. Hier tegen heeft de voorzitter van de British Dyestuffs Corporation in zijn jaarverslag stelling genomen. Sinds 1913 zijn de loonen, salarissen, grondstofprijzen en onkosten in Engeland gemiddeld met 135 pCt. gestegen, terwijl officieel wordt erkend, wat in een vorig artikel reeds was voorspeld, dat de capaciteit der in het leven geroepen fabrieken zoo groot is, dat het geheele wereldverbruik door de thans bestaande capaciteit wel tweemaal kan worden gedekt, waardoor hoogst oneconomisch wordt gewerkt. Alleen uit dien hoofde becijfert deze voorzitter dat het zoo even genoemde cijfer van 135 pCt. moet worden verhoogd tot 170 pCt. Door deze verhoudingen is het dan ook voorhands onmogelijk billijker te produceren, en de gevolgen hiervan zijn ook voor de Engelsche industrie niet uitgebleven, zooals nog nader hieronder blijken zal.

Reeds vroeger is gebleken, dat de samenwerking van wetenschap en kapitaal, welke juist bij de Deutsche industrie op dit gebied zulk een buitengewoon innige is, in Engeland te wenschen overliet. Trad reeds vroeger de bekende Dr. Levinstein wegens verschil van inzicht uit de directie van de British Dyes, onlangs werd dit voorbeeld gevolgd door een ander technisch leider. Het spreekt vanzelf, dat dergelijke veranderingen een ongunstige werking uitoefenen op dezen tak van industrie.

Uit *Duitschland* valt niet veel te vermelden. Men timmert momenteel in dezen tak van bedrijf niet gaarne aan den weg, de resultaten treden trouwens in anderen vorm wel voor den dag, zooals hieronder nog nader zal blijken. De Interesses-Gemeinschaft, waartoe de groote fabrieken zich hier verenigd hebben, deelde een dividend uit van 3000 papiermark per aandeel, of wel 60 goudpfennig, terwijl in de jaarverslagen bijna zonder uitzondering wordt geklaagd over den druk, welke de bezetting op deze bedrijven heeft gelegd.

In *Zwitserland* heeft de Ciba te Basel, de grootste Zwitsersche onderneming, over 1922 een dividend uitgekeerd van 12 pCt. In het jaarverslag wordt sterk geklaagd over de moeilijkheden, welke de ver-

hoogde tarieven in Amerika en Engeland aan de onderneming berokkenen. Reeds lang bezat men fabrieken in Engeland zelf, welke thans goed renderen, gedwongen door de maatregelen in Amerika heeft men ook daar, te Cincinnati, een fabriek opgericht, welke momenteel echter de kosten nog niet goedmaakt.

In Japan schijnt de kleurstofindustrie het niet te zullen houden. De staat heeft voor eenige jaren een dividend van 8 pCt. gegarandeerd aan de aandeelhouders van de grootste fabriek, de Nippon Dye Co., en heeft nu reeds meer dan f 12.000.000 voor dit doel moeten uitgeven. Geen wonder dat reeds geruimen tijd stemmen in den lande zijn opgegaan om met deze subsidieering op te houden, waartegen de regeering tot op heden zich steeds heeft verzet met een beroep op het belang van deze industrie voor de nationale verdediging. In hoeverre de ramp, welke dit land onlangs getroffen heeft, ook op deze industrie zal terugslaan is momenteel nog niet bekend.

Een beter beeld van de werkelijke verhoudingen op de wereldmarkt wordt verkregen door een blik te slaan naar de voornaamste landen van verbruik, China en Britsch-Indië. De statistiek nu wijst uit, dat in laatstgenoemd land Duitsland in de laatste drie jaren er weder in geslaagd is de nieuwe mededingers, Engeland en Amerika, practisch te verdringen en zijn oude positie bijna geheel terug te winnen. In deze statistiek vinden wij ook het spiegelbeeld van de verminderde Amerikaansche en Engelsche uitvoeren. Het hieronder volgende staatje betreffende de invoeren in tonnen van 1000 KG. spreekt duidelijk:

	1920/21	1921/22	1922/23
Invoer uit Duitsland	1660	2661	4510
„ Engeland	1575	1345	602
„ Amerika	915	343	330

Het is nu wel zeer merkwaardig, dat in deze Engelsche bezitting het volume van den Engelschen handel op dit gebied nog maar nauwelijks een achtste deel is van het Duitsche! Begrijpelijk wordt dit, als men weet, dat de gemiddelde prijs per KG. daar te lande ongeveer f 3 is. Omgerekend tegen parikoersen komen de gemiddelde prijzen per kilo voor Amerikaansche en Engelsche kleurstoffen, zooals hierboven genoemd, beide op f 3,30, en onder deze omstandigheden is concurrentie welhaast uitgesloten. Voor China zijn dergelijke cijfers niet in mijn bezit,¹⁾ doch reeds het vorig jaar werd in een officieel Engelsch consulaire bericht geklaagd over de snelle afname van den Britschen kleurstoffenimport ten koste van den Duitschen en veilig mag worden aangenomen, dat de verhoudingen daar te lande niet veel zullen ontloopen aan de Britsch-Indische. Waar de gemiddelde prijzen in de beide grootste nieuwe kleurstofproducerende landen reeds hooger zijn dan de prijs waartegen in Indië wordt omgezet, is het niet waarschijnlijk, dat hierin voorloopig een merkbare verandering zal intreden. Men kan natuurlijk Amerika en Engeland desnoods hermetisch voor Duitsche kleurstoffen sluiten, doch hiermede is op de voornaamste andere wereldmarkten niets bereikt. In hoeverre de bestaande verhooging der algemeene productiekosten in Duitsland hierop in de toekomst van invloed zal zijn, valt niet te voorspellen. Eensdeels zal ook bij gelijke loonen enz. de technische voorsprong van de zooveel oudere Deutsche industrie een goedkoopere productie nog wel mogelijk maken, terwijl reeds voor den oorlog deze zich had toegelegd op chemische speciaal-artikelen zooals aspirine, salvarsan enz., waaruit meer nog dan uit de kleurstoffen, de groote winsten kwamen, en de positie van verscheidene dezer stoffen is lang niet in die mate aangetast als die van de kleurstoffen.

¹⁾ De invoer had in 1913, 1921 en 1922 een waarde van resp. 5.401.820, 7.978.514 en 6.848.907 Haikwantaëls. De gemiddelde koers van den Haikwantaël was in genoemde jaren resp. sh. 3/0¼, sh. 3/11¼ en sh. 3/9.

De strijd is dus nog lang niet volstreken en al heeft men het de Deutsche industrie dan ook practisch onmogelijk gemaakt in Amerika en Engeland iets van betekenis te kunnen uitrichten, in de grootste verbruikscentra buiten deze landen, waar ongeveer evenveel verbruikt wordt als in deze beide landen samen, is voorshands de Deutsche industrie verre aan de winnende hand. Dan blijft natuurlijk de mogelijkheid, dat de Interesses Gemeenschap in den een of anderen vorm in deze landen zelf gaat produceeren, zooals Zwitserland reeds lang doet, terwijl bij de bestaande ontevredenheid in Engeland over de inlandsche industrie moet worden gerekend met de mogelijkheid, dat de slechts voor 10 jaren verleende steun niet zal worden voortgezet. Dit alles is natuurlijk nog slechts toekomstmuziek en vooral in dezen tijd is het gevaarlijk zich aan voorspellingen te wagen, doch zooals de toestand nu is kan niet worden ontkend, dat de Deutsche industrie in de gebieden waar zulks mogelijk was, de oude, voorname positie van vroeger weder zeer dicht heeft benaderd. Met belangstelling kan de verdere ontwikkeling van den strijd, die nog lang niet is afgelopen, tegemoet worden gezien.

E. J. TOBI.

Groningen.

Rectificatie. — In het artikel „De Merchandise Marks Amendment Bill en de Nederlandsche belangen” opgenomen in het voorgaande nummer, moet op blz. 934 tweede kolom, regel 15 v. o., in de zinsnede „fruit en groenten, die niet in Engeland verhandeld worden, het woord „verhandeld” vervangen worden door „verbouwd”. In de 5e regel v. o. staat art. 21, hetwelk moet zijn art. 2.

AANTEKENINGEN.

Staking van de publicatie der handelsstatistiek? — Door de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Rotterdam is d.d. 6 dezer het volgende adres tot den Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw gericht:

De Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft bij schrijven van 3 dezer ter kennis van onze Kamer gebracht, dat de begroting voor zijn Bureau voor het jaar 1924 vermoedelijk zoozeer zal worden ingekrompen, dat:

1. onder meer de Statistiek van den In- en Doorvoer niet meer zal kunnen worden gepubliceerd;
2. het niet meer mogelijk zal zijn, aan belanghebbenden de gewenschte gegevens door zijn Bureau te doen verstrekken, terwijl juist door het niet verschijnen der statistiek de aanvragen om inlichtingen zullen toenemen;
3. het volstrekt onmogelijk is het voor het drukken van de handelsstatistiek benodigde bedrag op andere posten uit te sparen, daar ook die reeds tot een minimum werden teruggebracht;
4. dat de kosten voor het drukken van de handelsstatistiek rond f 30.000 bedragen.

Onze Kamer heeft van het bestaande voornemen met groote ontsteltenis kennis genomen.

Toen indertijd aan den handel het statistiekrecht bij de wet werd opgelegd werd het doel daarvan in de Memorie van Toelichting genoemd:

1. het verkrijgen van zoo juist mogelijke statistische gegevens;
 2. het dekken van de kosten, aan de samenstelling der statistiek verbonden;
 3. het verkrijgen bovendien van een bate voor de Schatkist op een voor den handel zeer weinig bezwarende wijze.
- Onze Kamer acht het ondenkbaar, dat de Regeering niet bereid zou zijn om, waar de handel hier te lande in dezen tijd drie millioen gulden per jaar aan statistiekrecht opbrengt, daarvan dertigduizend gulden — één percent — ter beschikking te stellen voor de drukkosten der handelsstatistiek! Eerlang is, alleen door het verdwijnen van de halve cent uit de Rijksboekhouding, een vermeerdering van het statistiekrecht met f 20.000 te wachten, bijna het voor het drukken benodigde bedrag.

Uit de begroting voor Nederlandsch-Indië blijkt, dat aldaar voor 1924 de opbrengst van het statistiekrecht op f 3.750.000 wordt geraamd, waarvan f 750.000 wordt besteed voor verbetering der Nederlandsch-Indische handelsstatistiek.

Het zal nauwelijks nodig zijn aan te voeren, dat, is raadpleging van de handelsstatistiek reeds in tijden van voorspoed voortdurend nodig, daaraan dubbel behoefte bestaat in een voor handel en nijverheid zóó ongunstige tijd, als wij thans doormaken, nu in deze takken van volksbestaan de uiterste inspanning moet worden aangewend om de tegenwoordige economische crisis te doorworstelen en staande te blijven.

De handelsstatistiek is een onmisbare factor voor den koopman en den industrieel, die buitenlandsche relatien heeft of wil aanknopen, terwijl ook bij het overwegen en sluiten van handelsverdragen deze statistiek van het grootste belang is.

Noch de maand-, noch de jaarstatistiek kunnen gemist worden. De eerste wordt bijna dagelijks door belanghebbenden aan onze secretarie geraadpleegd en zoo gaat het stellig ook elders. Naar de verschijning ervan wordt iedere maand weer met belangstelling uitgezien.

Wij kunnen ons niet voorstellen, dat Uwe Excellentie de drukkosten van deze beide statistieken, die te zamen slechts 1 pCt. bedragen van hetgeen de handel in de eerste plaats ten behoeve daarvan opbrengt, niet zou willen toestaan en wij veroorloven ons ook te verwijzen naar hetgeen in het voorloopig verslag van de Tweede Kamer der Staten Generaal over het ontwerp tot wijziging van de wet op het statistiekrecht (gedrukte stukken 1923—1924, No. 77), strekkende tot het doen verdwijnen van den halven cent uit de Rijksboekhouding, is gezegd over de verhooging van lasten aan handel en industrie opgelegd en de inperking van de maandstatistiek van in-, uit- en doorvoer.

De Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft nu aan onze Kamer gevraagd om, wanneer de Regeering blijft bij Haar besluit om de drukkosten voor de handelsstatistiek niet meer te zijner beschikking te stellen, in samenwerking met andere Kamers van Koophandel uitsluitend voor het jaar 1924 in die kosten bij te dragen.

Daargelaten, dat het ons volkomen onduidelijk is, waarom die bijdragen „uitsluitend” voor het jaar 1924 worden gevraagd — immers er zijn op dit oogenblik geen teekenen, die voor 1925 en de eerstvolgende jaren verbetering van het staatsbudget doen verwachten — heeft onze Kamer gemeend aan dat verzoek niet te mogen voldoen.

Waar toch de handel in Nederland in dezen tijd reeds drie miljoen gulden aan statistiekrecht opbrengt en hem die last is opgelegd in de eerste plaats om het verkrijgen van zoo juist mogelijke statistische gegevens te bevorderen en de kosten, aan de samenstelling daarvan verbonden, te dekken, daar zou het toch niet verantwoord zijn, indien de Kamer gelden, in gevolge de Handelsregisterwet door den handel opgebracht en door haar beheerd, besteden ging voor een doel, waarvoor de handel reeds eenmaal krachtens een andere wet (de Wet op het Statistiekrecht) heeft moeten betalen.

De Directeur voornoemd vermeldt in een aan zijn schrijven toegevoegde nota, dat nog 27 andere statistieken niet meer in druk zullen verschijnen en zelfs van een aantal de bewerking moet worden bekort of geheel gestaakt. Het is ons niet bekend, welke statistieken de Directeur op het oog heeft, maar wij zouden Uwe Excellentie toch met grooten aandrang willen verzoeken, dat de bewerking van de navolgende statistieken — zij mogen dan al iets worden bekort — in ieder geval niet geheel worde gestaakt.

1o. de statistiek van in- en uitklaringen van zee- en rivierschepen; hierdoor toch beschikken handel, scheepvaart en havenbesturen over behoorlijke gegevens omtrent de scheepvaartbeweging met vreemde landen en kan men zich een denkbeeld vormen van de kansen van nieuwe scheepvaartverbindingen met vreemde havens; vergelijking van de havenbeweging van Nederlandsche zeehavens met Antwerpen, Hamburg, enz. is zonder dit niet voldoende mogelijk;

2o. de statistiek der verkeerswijzen, waaruit blijkt of de goederen ter zee, dan wel over de Deutsche of de Belgische grens langs rivieren en kanalen, langs spoorwegen of landwegen worden in-, uit- of doorgevoerd.

De handel, die de kosten opbrengt, heeft toch recht te weten, langs welke wegen belangrijke artikelen hier worden aangevoerd. Zoowel voor de beoordeeling der verkeerspolitiek in het algemeen als voor de handels-, transport- en industriele ondernemingen in het bijzonder zijn deze gegevens van de hoogste waarde.

Wij weten niet of van deze twee statistieken bekorting of staking van bewerking was voorgenomen, maar vermoeden in elk geval, dat de kosten van het niet-staken niet zoo belangrijk zullen zijn.

Onze Kamer richt op de bovenaangegeven gronden tot Uwe Excellentie het dringend verzoek te willen bevorderen,

dat de handelsstatistiek (zoowel de maand- als de jaarstatistiek) in druk zal blijven verschijnen en dat van die betreffende de in- en uitklaringen van zee- en rivierschepen alsmede van de statistiek der verkeerswijzen, — indien deze, ondanks de drie miljoen gulden, door den handel aan statistiekrecht betaald, niet kunnen worden gedrukt — althans de bewerking niet worde gestaakt.

Overzicht van de wettelijke bepalingen betreffende den arbeidsduur. — In het artikel „De ontwikkeling der Denkbeelden op sociaal gebied (1898—1923)”, door Dr. A. C. Josephus Jitta in „De Opbouw” geschreven en als brochure te Utrecht verschenen, komt het volgende overzicht voor van de wettelijke bepalingen betreffende den arbeidsduur.

	Arbeids- wet 1889	Herzie- ning 1911	Arbeids- wet 1919	Herzie- ning 1922
Kinderarbeid ver- boden beneden:	12 jaar	13 jaar	14 jaar	
Leeftijdsgrens jeugdige pers.:	16 jaar	17 jaar	18 jaar	
Maximumarbeids- duur per dag:	11 uur	10 uur	8 uur	8½ uur
Maximumarbeids- duur per week:	66 uur	58 uur	45 uur	48 uur
Grenzen van den arbeidsdag:	5 v.m.— 7 n.m.	6 v.m.— 7 n.m.	7 v.m.—6 n.m.	
Geldende voor:	vrouwen en jeug- dige pers.	vrouwen en jeug- dige pers.	allen, dus ook vol- wassen mannen	
Geldende in:	fabrieken of werk- plaatsen	fabrieken of werk- plaatsen	fabrieken of werk- plaatsen, maar ook bepalingen voor andere ondern.	

Eenige economische gevolgen van de aardbeving in Japan. — Zelfs nu, bijna acht weken na de aardbeving, — schrijft Sir Edward Crowe, Commercial Counsellor aan het Engelsche Consulaat-Generaal te Yokohama in de vóórlaatste aflevering van het Board of Trade Journal — is het nog niet mogelijk, ook maar eenigszins nauwkeurig te voorspellen, wat Japan uit het buitenland noodig zal hebben.

De bedoeling van zijn artikel is dan ook, aan Engelsche fabrikanten en kooplieden eenige gebieden aan te wijzen, waarop zich waarschijnlijk mogelijkheden zullen opdoen voor den Engelschen handel. Daar zijn mededeelingen ook voor den Nederlandschen handel van belang kunnen zijn laten wij hieronder een en ander uit het artikel volgen.

Het is wel duidelijk, schrijft Sir Edward, dat Japan door een zeer ernstigen financieelen schok is getroffen, doch het is gelukkig, dat de belangrijke landbouw-, zijdewormenteelt-, industrie- en mijnindustrie ongedeerd zijn gebleven, zoodat voor een groot gedeelte Japan's eigen hulpbronnen in staat zullen zijn de schade te herstellen.

Het blijkt, dat de energieke stappen gedaan door de nieuwe Regeering, die een paar dagen vóór de ramp aan het bewind was gekomen, met succes beloofd zijn en zodoende zijn de laatste berichten uit Japan dan ook bemoedigend. De noodmaatregelen, zooals het moratorium, hebben het gewenschte resultaat opgeleverd en volgens de berichten is het financieele organisme van het land nu al weder practisch tot zijn normalen toestand teruggekeerd. De schatkist moet aanzienlijke sommen in voorschot geven aan de Hypotheekbank van Japan, welke, op haar beurt, de behulpzame hand zal bieden aan degenen, die dringend behoefte hebben aan geld om hun woningen of kantoorgebouwen op te bouwen of te herstellen.

Geld voor het hervatten van handel en industrie zal verstrekt worden tegen zakelijk onderpand of door middel van coöperaties. Hieruit zou men dus mogen concluderen, dat de Regeering besloten heeft de banken te helpen en dat de banken, op haar beurt, willen probeeren het publiek te helpen, om de moei-

lijkheden van dezen bij uitstek zwaren tijd te boven te komen. De schatkist heeft genoeg fondsen beschikbaar voor de oogenblikkelijke behoeften, zoodat men voorshands niet de emissie van een groote leening voor den wederopbouw van Japan behoeft te verwachten; wel zal ongetwijfeld in de toekomst buitenlandsch kapitaal noodzakelijk zijn.

Men heeft een Commissie voor het Herstel van Kapitaalverlies ingesteld, waarin alle leden van het kabinet, de vertegenwoordigers van de leidende politieke partijen en de voornaamste financiële belangengroepen zitting hebben. Doch het zal nog wel eenigen tijd duren, eer deze Commissie definitief beslissingen nemen kan.

Een der grootste moeilijkheden, waarmede de Regeering te kampen zal hebben, zal zijn het tegengaan van het maken van ongeoorloofde winst. Men heeft verschillende maatregelen ter bestrijding voorgesteld. Een voorstel om de aankopen in het buitenland te doen plaats hebben door een groep, bestaande uit vijf, der leidende Japansche firma's, is niet aangenomen. Er bestaat meer kans, dat in het buitenland een officieele inkoopcommissie zal worden ingesteld, die het meerendeel der transacties zal bewerkstelligen; in details is dit plan echter nog niet uitgewerkt.

Wegens de in Engeland heerschende werkloosheid, behandelt de schrijver vervolgens de vraag, welken invloed de door de ramp geleden groote verliezen zullen uitoefenen op den invoer uit het buitenland. In verband met de groote rijkdommen van Japan en met de omstandigheid, dat met name de industriele districten niet van de aardbeving hebben te lijden gehad, verwacht de heer Crowe, dat, als deze fabrieken onder hoogdruk gaan werken, zij voor een groot deel in de behoeften der geteisterde streken zullen kunnen voorzien.

Wat de betaling van buitenlandsche goederen betreft wordt opgemerkt, dat, hoezeer de autoriteiten ook wenschen, dat de eigen fabrieken in de behoeften van de door de ramp getroffen streken kunnen voorzien, anderzijds uit de tijdelijke opheffing van invoerrechten blijkt, dat zij de slachtoffers in de gelegenheid willen stellen, de goederen uit het buitenland zoo goedkoop mogelijk te betrekken en dat daar, toe een vrije markt noodzakelijk is.

Doch de groote hoeveelheden ingevoerde artikelen moeten betaald worden met de opbrengst van Japan's uitvoer. De inkomsten van het land zullen aanzienlijke vermindering ondergaan; de belastingen b.v. zullen minder opbrengen, en, om een enkel voorbeeld te noemen, de inkomsten uit het vreemdelingenverkeer getrokken zullen ook sterk afnemen wegens de verwoesting der hotels en de moeilijkheid dit tekort spoedig aan te vullen, daargelaten den invloed van vrees voor aardbevingen op het toerisme.

Als men zich dan afvraagt waar het geld vandaan moet komen, ligt voor Japan het antwoord „zijde" voor de hand. Gelukkig zijn, zooals reeds boven vermeld werd, de zijdeproducerende gebieden niet door de aardbeving geteisterd. Wel moet men hierbij echter rekening houden met het feit, dat de uitvoer van goederen vanuit Osaka naar China en andere deelen van Azië evenredig verminderen zal, naarmate de fabrieken van Osaka, Kobe en Nagoya goederen gaan produceeren, om Tokio en Yokohama weder van voorraad te voorzien. Mogen we dus aannemen, aldus de schrijver, dat de zijdehandel, die bijna 50 pCt. van den export bedraagt, wel zal blijven bloeien, toch is het niet onwaarschijnlijk, dat de overige uitvoer zoo verminderen zal, dat de import den export sterk zal overtreffen.

Ter weerspreking van de vele geruchten als zou onmiddellijk een buitenlandsche leening voor den wederopbouw worden geëmitteerd, laat Sir Edward den tekst volgen van een deel van een telegram van den Minister van Financiën, waarin men een aanwijzing kan vinden voor de denkbeelden van de Japansche

Regeering over deze kwestie. De paragraaf luidt aldus:

„Het behoeft echter nauwelijks vermelding, dat een aanzienlijk bedrag noodig zal zijn om de wederopbouwwerken ten uitvoer te brengen, welke waarschijnlijk een lange periode in beslag zullen nemen; hieronder zijn dan ook te rekenen werken als stedenbouw met daarmede gepaard gaande stratenverbreeding, het volledig herstel van het verkeerswezen, van waterwerken en van rioleeringen, enz. In verband met dezen wederopbouw in het verwoeste gebied zal men er natuurlijk rekening mede moeten houden dat, gezien de enorme hoeveelheden bouw materiaal van allerlei soort, voor het werk benodigd, wellicht eenige dezer soorten door het binnenland niet geleverd kunnen worden en onvermijdelijk uit het buitenland betrokken zullen moeten worden, hetgeen vanzelfsprekend geen gering bedrag vereischen zal ter betaling dezer aankopen.

Ten einde deze betaling te vergemakkelijken, zonder daardoor de binnenlandsche geldmarkt te verstören, zal de regeering soms haar toevlucht moeten nemen tot het opnemen van geld in den vreemde, om daarmede de aankopen in het buitenland te betalen. Doch het is op dit oogenblik onmogelijk het bedrag vast te stellen, dat op deze wijze zal moeten worden opgenomen, want in geen enkel opzicht kan iets definitiefs gezegd worden, vóórdat het plan tot wederopbouw is vastgesteld en vóórdat het Parlement de daarvoor benodigde credieten heeft gevoteerd."

De vernieling van levensmiddelen is blijkbaar niet zeer groot geweest; aangezien de meeste der op dit gebied benodigde zaken niet uit het Britsche Rijk betrokken zullen worden, gaat de schrijver op dit onderwerp niet verder in.

Ruw hout, wel het dringendst noodzakelijk voor de oprichting van tijdelijke gebouwen, zal wel grootendeels betrokken worden uit de Vereenigde Staten, Canada en Siberië, doch voor de voldoening aan de vraag naar zwart en gegalvaniseerd plaatijzer, acht de schrijver Engeland grootendeels aangewezen. Het spreekt vanzelf, ofschoon de verkeersmiddelen gedeeltelijk hersteld zijn, dat toch de spoor- en tramwegen, zoowel als de telefoon- en telegraafverbindingen, ernstig van de verwoesting te lijden hebben gehad. Groote hoeveelheden draad en instrumenten, evenals rollend materiaal voor de tramwegen, zullen voor het herstel noodig zijn. Van den kant van het Ministerie van Spoorwegen kan men dan ook groote bestellingen verwachten.

De haven van Yokohama heeft ernstige schade geleden, terwijl ook de oorlogshaven van Yokosuka beschadigd is. Volgens de berichten zijn de scheepswerven van Yokohama, Kawasaki en Ishikawajima vernield en, ofschoon de scheepsbouwindustrie stil ligt, zullen deze moeten worden hersteld. In verband met de volkomen vernieling van Yokohama staat het vast, dat er behoefte zal ontstaan aan materialen als kranen en transporteurs, en zonder twijfel zal de gelegenheid worden aangegrepen, de verbinding tusschen Yokohama en Tokio te verbeteren.

Overall waar de aardbeving heeft gewoed hebben de wegen zeer geleden; derhalve zal er vraag ontstaan naar materiaal voor wegeaanleg, zooals stoomwalsen en dergelijke.

In de textielfabrieken in de omgeving van Yokohama en Tokio zijn de machinerieën aanzienlijk beschadigd. Bijna 500.000 spindles werden vernield en ongeveer 400.000 werden tijdelijk onbruikbaar. De groote fabriek voor de verwerking van zijdeafval van de Fuji Gas Maatschappij bij Yokohama, de grootste fabriek op dit gebied van de geheele wereld, is vernield; en, naar verluidt, is een groot gedeelte der fabrieken van wollen en gevulde stoffen in het district Tokio beschadigd. Het is nog niet bekend hoe groot de voorraden wol en katoen zijn, die vernield werden, maar aangezien het meerendeel der groote warenhuizen en verscheidene kledingmagazijnen verbrand zijn, terwijl ook de kleeren van zeer groote massa's der bevolking door het vuur zijn verteerd; kan men er wel op rekenen, dat binnen-

kort een vraag naar wollen zoowel als katoenen stoffen zal ontstaan.

Een der meest belangrijke branches, waarin veel te doen zal zijn, is die van het staal voor bouwdoeleinden. Gedurende de eerstkomende jaren zullen groote hoeveelheden hiervan noodig zijn, al zullen waarschijnlijk voorloopig veel houten gebouwen worden opgericht.

Tot de wijken van Tokio, die het ergst geleden hebben, behoort Kanda, waar bijna alle boekwinkels en boekhandels gevestigd waren. Dientengevolge zullen de uitgevers groote hoeveelheden papier en drukinkt noodig hebben voor het maken van nieuwe boeken, noodig voor studenten en schoolkinderen. Onder de bestellingen van de boekwinkels zullen met name ook buitenlandsche werken op technisch gebied vallen. Daarnaast zal waarschijnlijk voor schoolbehoeften de vraag naar potlooden en pennen toenemen.

Ook zal behoefte ontstaan aan de voor de restaurants benodigde roestvrije stalen messen. Aardewerk daarentegen zullen deze inrichtingen kunnen betrekken uit de Japansche centra van pottenbakkerij, zoals Nagoya.

Daar zoowel een der grootste brouwerijen als de grootste flesschenfabriek vermoedelijk verwoest zijn, zal door de andere brouwerijen een groote behoefte gevoeld worden aan flesschen en dus aan chemische stoffen voor de glasfabricage. Ook kan men rekenen op de vraag naar groote hoeveelheden spiegel- en vensterglas.

Wegens de op het oogenblik tamelijk treurige hygiënische toestanden van Tokio verwacht de schrijver van het artikel dat er ook een behoefte zal ontstaan aan chemische middelen en drogerijen. De verwoesting van vele ziekenhuizen en winkels van medische instrumenten zal met zich brengen, dat invoer van die artikelen, voor zoover die in Japan niet vervaardigd worden, zooals apparaten voor ultra-violette en X-stralen, ingevoerd zullen moeten worden. Hetzelfde geldt voor sommige wetenschappelijke instrumenten en maten.

Zooals bekend is de Engelsche schatkist door de Trade Facilities Act 1921 en 1922 gemachtigd om, op advies eener raadgevende commissie, hoofdsom en rente te waarborgen van leeningen, die zijn aangegaan door regeeringen, publieke lichamen of corporaties of door andere groepen van personen, op voorwaarde dat de opbrengst van de leeningen in Engeland zal worden aangewend ter vermindering van de werkloosheid. De Guarantees of Loan Act stelde als maximum te garanderen bedrag £ 50.000.000; tot nu toe zijn £ 37.000.000 toegewezen. De schrijver nu vindt het zeer voor de hand liggend, dat de resterende £ 13.000.000 worden aangewend voor den wederopbouw van Japan, aangezien het geld, als de Engelsche Regeering een waarborg geeft, praktisch geleend kan worden tegen dezelfde voorwaarden, waarop zij zelf kan leenen, d.w.z. tegen ongeveer 5 pCt.

Het artikel eindigt met de volgende waardeerende woorden over het Japansche volk:

Het Japansche volk bezit in de hoogste mate moed, vastberadenheid en energie. En juist deze eigenschappen zijn noodig om een geteisterde streek terug te brengen, niet tot haar vroegere gedaante alleen, maar zelfs tot een toestand van grootere welvaart. Japan heeft reeds de bewondering der wereld verworven door zijn verbazingwekkenden vooruitgang, maar zij, die het land goed kennen, zijn ervan overtuigd, dat de Japanners de wereld nu nog meer zullen verbazen door de wijze, waarop zij zich van dezen vreeselijken rampspoed herstellen zullen.

Gebruik van auto's in Amerika. — Door W. J. Showalter is in „The National Geographic Magazine” van October jl. een weliswaar zeer populair, maar daarom toch niet minder merkwaardig artikel gepubliceerd over het gebruik van automobielen in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

Wat in Amerika in dit opzicht reeds gebeurd is geeft een indruk van hetgeen voor ons zelf te wachten kan staan. Als wij eens even bedenken hoe op dit oogenblik in ons eigen land als met een tooverslag diligence- en omnibusdiensten in autodiensten omgezet worden, kan het duidelijk zijn, dat ook aan deze zijde van den Oceaan de automobiel bezig is zich te „democratiseren”.

Er zijn thans in de Vereenigde Staten — hierna zal gemakshalve maar van Amerika gesproken worden — 13 miljoen auto's, lastwagens er onder begrepen; de jaarlijksche vraag naar nieuwe automobielen bedraagt 3 miljoen stuks. Amerika heeft dus genoeg automobielen om de helft van de geheele bevolking in rond te rijden. Als men rekent, dat een automobiel gemiddeld 10 maanden van het jaar in gebruik is en 20 mijlen per dag rijdt, wordt in totaal dus jaarlijks 78 milliard mijlen in auto's afgelegd. (1 mijl is 1609 meter, dus ruim 1,5 KM.). Als men deze getallen leest, dan gaat men gevoelen wat het „wegenvraagstuk” beteekent, dat ook hier te lande al reeds zoo zeer de aandacht vraagt en in hoe sterke mate de uitbreiding van het automobielenverkeer ook beteekenis heeft voor de petroleumindustrie. Er wordt getaxeerd, dat jaarlijks 6 milliard gallons benzine voor automobielen in Amerika verbruikt worden (1 gallon is bijna 3,8 liter).

Uit het zooveen genoemde aantal mijlen door automobielen in één jaar in Amerika afgelegd volgt, dat in de Vereenigde Staten reeds jaarlijks een driemaal zoo lange afstand met automobielen wordt gereden als met spoortreinen. Bij waarnemingen is gebleken, dat gemiddeld per automobiel 2½ inzittenden komen. Dit cijfer van 2½ aannemende, vindt men dat dagelijks 30 miljoen menschen van een auto gebruik maken of voor een jaar gerekend tien milliard, dit is acht maal zooveel als er jaarlijks in Amerika menschen van den trein gebruik maken.

Een bijzondere moeilijkheid is, bij het sterk vermeerderend gebruik van automobielen, waar de auto's te laten wachten. Opmerkelijk is, dat het bezwaar van standplaatsruimte ten gevolge heeft, dat zich een neiging vertoont de handelswijken minder om een enkel centrum te groepeeren. Merkwaardig voorbeeld hoe het een het andere ten gevolge heeft. Overigens is natuurlijk ook de verkeersophoping in de straten van het stadscentrum daarbij van veel invloed. Dagelijks passeeren 42.000 auto's het kruispunt van Fifth Avenue en 42th Street te New York, op een druk uur soms 4500!

In den staat Michigan zijn meer auto's dan in Engeland en Ierland samen. In de staten New York, Pennsylvania, New Jersey en Maryland zijn meer auto's dan in de heele wereld buiten de Vereen. Staten. Dan komt de mededeeling, die men evenwel niet onder de „zegeningen” van het automobilisme kan rangschikken, dat in een groep van 28 groote Amerikaanse steden per jaar meer automobielen gestolen worden, dan er totaal in België zijn. Per jaar worden in Amerika zoowat 5 miljoen auto's verhandeld, waaronder 2 miljoen tweedehands, dat wil zeggen, dat in ieder jaar van elke vier families, in totaal in Amerika aanwezig, er één is, die een automobiel koopt.

Bij zulke cijfers gaat men zich natuurlijk afvragen, wanneer zal deze geweldige uitbreiding van het aantal automobielen ophouden. Met betrekking hiertoe wordt in het artikel de volgende becijfering gemaakt. Een automobiel gaat gemiddeld 6 jaar mee. Indien het mogelijk maximum aantal automobielen in de Vereenigde Staten 18 miljoen zou zijn, dit is dus 5 miljoen meer dan het totaal thans bedraagt, zou er voor jaarlijksche vervanging van versleten wagens 3 miljoen automobielen noodig zijn, zijnde het totaal van de tegenwoordige jaarproductie in Amerika.

Een merkwaardige bijzonderheid is nog, dat zoowat 70 pCt. der automobielen volgens het afbetalingsstelsel worden aangeschaft en dat, volgens den

schrijver, bij de afbetaling van auto's relatief minder koopers in gebreke blijven dan bij aanschaffing van meubels op termijnbetaling het geval is. Ford heeft met den termijnbetalingsverkoop een eigen naam gemaakt, namelijk door toepassing van zijn \$ 5,— per week systeem, hetgeen nu ook reeds door de Ford-importeurs hier te lande wordt nagevolgd. Bij dit systeem moet men beginnen wekelijks \$ 5,— te betalen, zonder dat men nog een auto krijgt. Het staat den verkoper ter beoordeeling wanneer de automobiel aan den gegadigde zal worden afgegeven. Heeft hij vertrouwen in de creditwaardigheid van zijn klant dan zal dit ongeveer na 30 weken het geval zijn.

De schrijver deelt verder nog mede, dat op 100 vrachtauto's, die in de laatste jaren gebouwd werden, 83 berekend waren voor een draagvermogen van minder dan één ton. Men kan ook hier te lande waarnemen, dat vooral de vrachtauto's van lichter type toenemen. Men leest verder, dat bij het ingebruik nemen van autobestelwagens de kosten van vervoer, vergeleken met de kosten van paard en wagen, in dezelfde evenredigheid afnemen als de snelheid van het transport wordt vergroot. Een winst dus in dubbel opzicht.

Echt Amerikaansch klinkt het bij den schrijver: „We all love the horse but economy is the prime consideration of the business world”.

In dit verband valt te vermelden, dat de productie van wagens door paarden getrokken in Amerika is afgenomen van een waarde van \$ 131.000.000 in 1914 tot \$ 42.000.000 in 1921. Het aantal paarden te New York nam tusschen 1910 en 1920 af van 128.000 tot 56.000; in Cleveland van 16.000 tot 4.000. In ons land toont een dergelijk gevolg van de verbreiding van de automobiel zich nog niet. Bij een onlangs te Amsterdam gehouden onderzoek bleek bijv., dat het aantal in gebruik zijnde paarden in de laatste jaren niet was afgenomen.

Voor de vrachtauto's staan nog talrijke mogelijkheden open, speciaal om op korte afstanden het vervoer van de spoorwegen over te nemen. Elk goederenvervoer per spoor over minder dan 40 mijl (60 KM.) zal in het algemeen, naar schrijvers oordeel, tegenover autotransport verlies moeten laten. Daarentegen meent hij, dat de vrachtauto voorhands nog niet is aangewezen vervoer te verrichten op zeer lange afstanden waar al reeds spoorwegen bestaan. — H.

MAANDCIJFERS.

RESUMÉ UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (VOLKENBOND).

		Maandelijks gemiddeld ^{1a)}			1923						
		1913	1921	1922	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.
Productie van steenkool (1000 tons)	Engeland	5,617	3,200	5,005	5,652	5,605	5,402	5,199	5,695	5,097	4,957
	Ver. Staten	9,946	8,863	7,964	11,318	11,513	10,960	10,845	11,592	10,993	11,457
	Frankrijk ²⁾	786	774	831	620 ⁷	689	731	782	1,027	984	988
	Duitschland ³⁾	3,887	2,607	2,530	389 ¹⁵	—	—	—	—	—	—
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	222	415	552	644	663	726	704	666	609
	Ver. Staten	2,601	1,401	2,276	3,042	3,580	3,604	3,930	3,727	3,737	3,490
	Frankrijk ⁴⁾	434	280	427	306	316	352	393	447	436	486
	België	207	73	134	151	170	172	166	172	187	199
Schepen op stapel eind der maand (1000 tons) ⁵⁾	Engeland	1,957	2,640	1,469	Kwartaals-opgave	1,492	Kwartaals-opgave	1,338	78	171	142
	Ver. Staten	148	216	106		100					
	Frankrijk	229	353	189		210					
	Italië ⁶⁾	125	394	212		185					
Import (voor binnenl. verbruik)	Engeland 1000 £	54,931	81,548	75,012	74,032	80,937	73,989 ¹⁴	77,706	78,353	68,018	82,614
	Ver. Stat. 1000 \$	147,932	213,072	253,817	303,413	398,178	364,230	373,253	312,239	287,435	275,000 ¹⁶
	Frankrijk 1000 Frs. ¹⁰⁾	701,778	1838,992	1991,717	2343,014	2486,736	2560,198	2596,881	2558,336	2615,648	2633,217
	Italië 1000 Lire	303,803	1438,885	1,310,663 ⁸⁾	1,571,841 ⁸⁾	1,495,748 ⁸⁾	1,388,927 ⁸⁾	1,587,350 ⁸⁾	1,956,397 ⁸⁾	1,008,105 ⁸⁾	1,471,412 ⁸⁾
Export (binnenlandsche producten)	Engeland 1000 £	43,771	58,617	60,041	57,510	60,921	62,871 ¹⁴	71,555	62,884	59,504	60,103
	Ver. Stat. 1000 \$	204,024	364,911	313,766	302,107	333,332	318,357	309,669	320,257	296,551	313,000 ¹⁶
	Frankrijk 1000 Frs. ¹¹⁾	573,351	1647,709	1720,166	2328,858	2474,378	2507,895	2675,045	2479,391	2423,781	2542,820
	Italië 1000 Lire	209,303	689,584	774,760 ⁸⁾	750,427 ⁸⁾	886,690 ⁸⁾	730,818 ⁸⁾	784,614 ⁸⁾	943,130 ⁸⁾	796,255 ⁸⁾	835,739 ⁸⁾
Scheepsbew.: Binnenkom. schepen (1000 tons)	Engeland (geladen)	4,089	3,094	3,611	3,099	3,682	4,074 ¹⁴	4,333	4,675	4,628	4,529
	Ver. Staten (gel. en ballast) ..	4,440	5,190	5,433	3,878	4,674	4,676	5,969	5,937	6,843	6,574
	Frankrijk (geladen)	2,876	2,275	2,955	2,571	3,488	3,476	3,728	3,836	4,445	—
Index-cijfers: Groothand.-prijzen	Engeland (Board of Trade)	100	197.2	158.8	153.3	160.3	162.0	159.8	159.4	156.6	154.6
	Ver. Staten (Bureau of Labour Statist.)	100	147	149	157	159	159	156	153	151	150.0
	Frankrijk (off. cijfer)	100	345.0	326.6 ⁷⁾	421.8	424.0	414.7	406.5	408.6	406.7	412.3 ¹⁶⁾
	Italië (Prof. Bachi)	100	577.5	562.3	582.1	586.9	588.4	580.1	568.9	566.4	567.4
Wisselkoersen: (jaarl. of maand. gem.) ⁹⁾	New York op Londen	100	79.10	90.96	96.23	96.51	95.68	95.07	94.86	94.18	93.71
	New York op Parijs.	100	38.65	42.47	31.76	32.67	34.53	34.45	32.85	30.53	29.28
	New York op Rome..	100	22.26	24.61 ¹	24.91	25.14	25.73	25.14	23.83	22.42	22.32

¹⁾ Wekelijksche productie, berekend op grond der maandelijksche productie.

²⁾ Inclusief bruinkool. Vanaf 1919 incl. Elzas-Lotharingen. Vanaf 1920 inclusief Elzas-Lotharingen en het Saargebied.

³⁾ Vanaf 1919 zonder Elzas-Lotharingen. Vanaf 1920 zonder Elzas-Lotharingen, het Saargebied en de Pfalz. Vanaf Juli 1922 zonder Poolsch Opper-Silezië.

⁴⁾ Vanaf 1919 inclusief Elzas-Lotharingen. ⁵⁾ Kwartaalscijfers volgens Lloyd's Register of Shipping.

⁶⁾ Vanaf 1919 inclusief Triëst.

⁷⁾ Vermindering tengevolge van de mijnwerkersstaking. ⁸⁾ Nieuwe schatting op grond der gedeclareerde waarden.

⁹⁾ Waarde der genoteerde geldsoorten in percenten der pariteit. Jaarlijksch of maandelijksch gemiddelde.

¹⁰⁾ Sedert Januari 1921 geschiedt de waardeering van den invoer volgens de opgaven van importeurs. Daarvoor was zij gebaseerd op officieele waardecijfers.

¹¹⁾ Vanaf Juli 1922 waardeert men den uitvoer volgens de officieele waardecijfers van 1921.

¹²⁾ Uitgezonderd voor de steenkoolproductie (zie noot 1).

¹⁴⁾ Vanaf 1 April 1923 met inbegrip van den handel van Groot-Brittannië en Noord-Ierland met den Ierschen vrijstaat en uitgezonderd den buitenlandschen handel van den Ierschen vrijstaat. ¹⁶⁾ Voorloopig cijfer.

¹⁵⁾ Uitgezonderd de Ruhrproductie. Het overeenkomstig cijfer voor December 1922 is 2.158.000 ton.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitel. saldi	Beleen van buitel. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie	Res. Crt. partic.
31 Oct. '23	352.259	84.653	480.000	1390.648	7.281.186	187.407
25 „ '23	350.343	84.653	480.000	1296.563	7.134.737	270.770
18 „ '23	349.965	84.653	480.000	1303.319	7.128.877	248.637
2 Nov. '22	336.384	84.653	480.000	923.899	6.660.648	150.945

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circu- latie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitel.		
17 Oct. '23	3.125.169	2.149.000	—	72.854	2.272.391
10 „ '23	3.122.394	2.134.647	—	71.529	2.288.580
3 „ '23	3.115.830	2.114.771	—	72.160	2.272.308
18 Oct. '22	3.086.813	2.234.734	—	127.384	2.315.437

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. 1)	Algem. Dek- kings- perc. 2)
17 Oct. '23	1.045.039	1.975.322	109.688	73,6	75,3
10 „ '23	1.051.424	1.905.755	109.676	74,4	76,1
3 „ '23	1.054.563	1.936.237	109.669	74,4	75,8
18 Oct. '22	767.914	1.956.107	106.327	72,3	75,2

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opescheerbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezetle gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
10 Oct. '23	770	11.955.922	1.372.450	15.279.134	4.010.199
3 „ '23	770	11.983.646	1.395.681	15.296.591	4.015.597
26 Sept. '23	770	11.877.005	1.365.732	15.149.165	4.019.613
11 Oct. '22	787	11.118.446	1.440.372	14.936.787	3.579.652

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 5 November 1923.

Terwijl in politiek opzicht gedurende de achter ons liggende week geen nieuwe perspectieven zijn geopend, is dit op sommige der internationale fondsenmarkten wel het geval geweest. De gevolgen van het Britsch-Amerikaansche voorstel in zake een economische conferentie wacht men nog steeds af, hoewel het voortdurend duidelijker wordt, dat Frankrijk, zij het op een hoffelijke wijze en zonder dat het slechts eenigermate van het formeel recht afwijkt, aan de consequenties van een dergelijke bijeenkomst tracht te ontkomen. Het feit, dat president Coolidge, blijkens zijn uitspraak, dat de conferentie „wellicht nutteloos” zal zijn, ook aan het welslagen der eventuele besprekingen begint te twijfelen, heeft mede er toe bijgedragen, niet veel hoop op een regeling van de Europeesche verwickelingen over te laten.

Dat desondanks de beurs van New York een sinds lang niet gekende optimistische houding aan den dag heeft gelegd, spreekt wel voor het vertrouwen, dat aan de overzijde van den Oceaan ten aanzien van de naaste toekomst bestaat. Reeds gedurende eenigen tijd liepen er geruchten, dat sommige ondernemingen zouden overgaan tot het declareren van extra dividenden of tot verhooging der bestaande uitkeeringen. In verband echter met de niet zeer gunstige cijfers uit de industrie werd algemeen aangenomen, dat deze geruchten uitsluitend op speculatieve overwegingen gebaseerd waren. Plotseling echter heeft nu de Steel Corporation allen twijfel weggenomen door een extra-uitkeering van ½ pCt. boven het tot nu toe regelmatige kwartaal-dividend van 1¼ pCt. op de gewone aandelen aan te kondigen en dit, niettegenstaande het feit, dat de ontvangsten over de laatste twee maanden van het derde kwartaal een dalende tendentie te aanschouwen hebben gegeven (Augustus \$ 16.997.000, September \$ 14.289.000) en het totaal ook geringer is dan dat van het vorige trimester

(\$ 47.053.000 tegen \$ 47.859.000). Indien de leiding van het concern zich hier niet op den gevaarlijken weg van een speculatieve dividend-politiek heeft begeven — en de gestie van de laatste jaren maakt deze onderstelling niet waarschijnlijk — dan doet de dividend-verhoging een scherp licht vallen op de mogelijkheden, die men in Amerika, onafhankelijk van een regeling der Europeesche toestanden, nog in het land zelve aanwezig acht. Het spreekt vanzelf, dat deze onverwachte gebeurtenis ook geruchten omtrent dividend-verhogingen bij allerlei andere ondernemingen heeft doen ontstaan, waardoor de markt als geheel een zeer opgewekt voorkomen heeft verkregen. Speciaal werden in dit verband enkele spoorwegwaarden, als Chesapeake and Ohio genoemd, waarvan het vast staat, dat zij zeer goede ontvangsten hebben kunnen boeken. Het is echter niet onmogelijk, dat de oogst-verlagingen van het oogenblik het inzicht eenigermate vertroebelen; de naaste weken zullen hieromtrent echter nadere ophelderingen kunnen brengen.

Heeft derhalve de kans op een mislaking van de plannen omtrent een conferentie op Wallstreet geenerlei uitwerking gehad, het tegendeel is in Londen het geval geweest. Niet in dien zin, dat men hier een extra ongeamieerde houding heeft kunnen constataren, doch aan den anderen kant heeft de markt geen herstel te aanschouwen gegeven en zijn de omzetten niet levendiger geworden. Doch niet alleen de duistere vooruitzichten in politiek opzicht, ook de houding van den Sterling-koers heeft hiertoe medegewerkt. Ook in vorige jaren heeft men in het begin van het najaar steeds een reactie van dezen koers kunnen aanschouwen, doch gewoonlijk kon men dan tegen het einde van October reeds een aanmerkelijke verbetering constataren. Dit jaar is dit verloop anders geweest. Nu de Regeering officieel ieder plan tot inflatie van het ruilmiddel als ondeugdelijk ten aanzien van de verbetering van handel en industrie heeft afgewezen, is het moeilijk te onderstellen, dat men in binnen- of buitenland toch nog sceptisch tegenover de mogelijkheid van een dergelijk project staat. Hieraan kan dan ook het uitblijven van herstel voor den Sterlingkoers niet worden toegeschreven. De oorzaak is waarschijnlijk veeleer te zoeken eenzijdig in den samenhang van Engeland met het overig deel van Europa, anderzijds in de zeer omvangrijke verplichtingen, die Groot-Brittannië op zich heeft genomen met betrekking tot de rentebetaling aan de Vereenigde Staten. Hoe het zij, de fondsenmarkt als geheel heeft den druk hiervan ondervonden, waarin ook de beleggingsmarkt heeft gedeeld. Zelfs is de emissie van £ 1.000.000 Finsche obligaties een volkomen mislukking geworden.

De markt te Parijs is eveneens stil geweest, waartoe ook de onderbreking door den beursvacantieclag van Allerheiligen (eveneens overigens te Londen) wel iets heeft bijgedragen. Voor het overige heeft men ook hier de voorkeur aan een afwachtende houding gegeven. Er zijn te veel factoren, wier invloed nog zeer onzeker is, dan dat men met eenige gerustheid tot het entameeren van groote posities zou durven overgaan. Aan den eenen kant volgt men met gespannen aandacht den loop der separatistische beweging in het Rijnland. In verband met het feit, dat de industrieelen in het Ruhr-gebied thans hebben aangeboden de steenkool-leveranties te hervatten en de belasting hierop te voldoen, acht men het in Frankrijk niet onmogelijk, dat met een eventueel te vormen zelfstandige Rijnland-republiek zeer belangrijke economische aansluiting kan worden verkregen. Aan de andere zijde echter wordt de aandacht in beslag genomen door de aanstaande heropening van het Parlement, waar vermoedelijk de tot nu toe gevolgde politiek aan scherpe critiek zal worden blootgesteld, voornamelijk door de uiterst-linkse partijen, die in den laatsten tijd door de stijgende prijzen voor de eerste levens-behoefte, o.a. graan, aan invloed hebben gewonnen. De beurs voelt zich te onzeker, om hier een bepaalde richting aan te geven en heeft dientengevolge volhard in een kalme, doch in den grond niet ongeanimeerde stemming.

Te Berlijn heeft de fondsenmarkt weder koersverheffingen te aanschouwen gegeven, die, in cijfers uitgedrukt, fantastisch genoemd mogen worden. Omgerekend echter in de waarde, die thans door den papieren Markt wordt vertegenwoordigd, zijn de koersverheffingen toch nog binnen bescheiden grenzen gebleven. Door het talmen der Regeering met de invoering van de Rentenmark en zelfs met het beschikbaar stellen van de stukken der goudleening, die als tijdelijk betaalmiddel zijn gedacht — heeft zij den geweldigen koersval van de Mark, die in de achter ons liggende week opnieuw te constataren is geweest, in de hand gewerkt, zoo niet veroorzaakt. Het buitenland geeft, nu de transacties in Marken daar of geheel tot het verleden behoren, of tot een minimum zijn ingekrompen, ten dezen geen richting meer aan. De waardebepaling van de Mark

gaat grootendeels van Duitschland zelve uit. Het feit heeft zich nu voorgedaan, dat de Rijksbank door haar taktiek van slechts gedeeltelijke toewijzing der aanvragen voor buitenlandse betaalmiddelen en door het gelijktijdig kunstmatig neerdrukken van het koerspeil dier deviezen groote geldruimte heeft veroorzaakt. Primo hadden de aanvragers de volle sommen vooruit te disponeeren, terwijl deze slechts ten deele en geleidelijk aangewend konden worden; secundo stond de biljettenpers geen oogenblik stil, terwijl de koersen voor deviezen officieel niet stegen. Die geldruimte moest zich wel een uitweg zoeken en dit is geschied niet alleen door uitgebreide effectenaankopen, doch ook door op de stukken der goudleening, voor zooverre die beschikbaar waren, de hand te leggen en den koers hiervan geweldig op te drijven. Dit beteekent, dat de trage uitvoering der Regeeringsmaatregelen het als waardevast noodgeld gedachte ruilmiddel uit het verkeer heeft verdreven, voordat het nog ingeburgerd was en dat tegelijkertijd de minimale waarde van de papieren Mark nog verder is gedaald. Het is natuurlijk mogelijk, dat de Regeering te veel door de binnenlandsche beroeringen in beslag wordt genomen, doch aan den anderen kant worden dergelijke beroeringen in de hand gewerkt door het ontbreken van een financiële basis, waarop zich de bevolking kan stellen. Voordat het vacuum, dat ten aanzien van de geldvoorziening thans bestaat, wordt geëlimineerd, is het niet te verwachten, dat de chaos bij onze oostelijke burens tot het verleden zal gaan behooren.

Ten onzent heeft de markt over het algemeen een opgewekt verloop gehad. Ook voor *beleggingswaarden* heeft een betere tendens zich baan gebroken. In de eerste plaats betrof het hier een natuurlijke reactie op den teruggang van de vorige week, een richting, die in de hand werd gewerkt door den lageren stand van den dollar en de ruime geldmarkt. Vervolgens waren in de afgelopen week opnieuw vrij omvangrijke orders in Nederlandsche Staatsleeningen voor buitenlandse rekening te constateeren, welke wellicht in verband gebracht moeten worden met commentaren in de buitenlandse pers, die omtrent de verwerping van de Vlootwet zijn geleverd.

	29 Oct.	2 Nov.	5 Nov.	Rijzing of daling
6 % Nederland 1922	99¼	99½/16	99¾	+ ½
5 % " " 1918	87½/16	87¾	87¾	+ 7/16
4½ % " " 1916	86½/2	86½	86¾	- ¼
4 % " " 1916	77¾/16	78¾/16	78¾	+ 13/16
3½ % " "	73¾	74	74	+ ½
3 % " "	63¾	64¾	65½/16	+ 19/16
2½ % Cert. N. W. S.	51¾	52¾	52¾	+ ¾
7 % Oost-Indië 1921	100¾	100¾	100¾	—
6 % " " 1919	96	96¾	96¾/16	+ 7/16
5 % " " 1915	90¾	90¾	91	+ ½
5 % Rusland 1906	5	4¾	4¾	- ¾
4 % Rusl. bij Hope & Co.	4½	4½/16	4½	- 1/8
4 % Japan 1899	64¾	64¾	—	—
5 % Brazilië 1895	45¾	45¾	45¾	+ ½
8 % San Paulo 1921	95¾	—	96	+ ½
6 % Amsterdam 1920	100¾	—	—	—
7 % Rotterdam 1920	100¾	101½/16	101½	+ 1-

Op de *aandeelenmarkt* hebben aandelen Koninklijke Petroleum Mij. de aandacht getrokken door ruimen handel, gepaard gaande met een flinke rijzing van het koerspeil. Weliswaar zijn de onderhandelingen van den heer Deterding met de Sowjet-autoriteiten zonder succes gebleven, doch aan den anderen kant verwacht men veel van diens reis naar Mexico. Ook de lichte achteruitgang in de productie van de Californische petroleum-terreinen heeft tot de opgewekte stemming bijgedragen. Toch viel tegen het einde een lichte reactie te constateeren.

Naast petroleum-aandelen heeft de *rubbermarkt* een opgewekt voorkomen gehad. Het uitvoer-contingent voor rubber uit Britsch-Indië is voor de eerstvolgende drie maanden opnieuw vastgesteld op 60 pCt. van de normale export, waardoor de vrees voor het aangroeien der voorraden te Londen geringer is geworden. Ook *tabaksuandeelen* toonden een opgewekte tendentie hoewel de omzetten hier tot het uiterste beperkt zijn gebleven. Daarentegen waren *suikerfondsen* eenigszins loom, ondanks het feit, dat de V.J.S.P. haar suiker-verkopen tot zeer bevredigende prijzen voortzet. Men heeft zich ten onzent blijkbaar sterker door de Cuba-noteringen te Londen laten beïnvloeden, die echter als regel een stemming van veel speculatiever aard weerspiegelen dan de prijs-meldingen uit Nederlandsch-Indië.

Van *mijnwaarden* gaven aandelen Redjang Lejong een sterke verbetering te aanschouwen.

De markt voor *bankaandeelen* was zeer stil en eerder zwak. Een uitzondering vormden echter aandelen Disconto- en Effectenbank, waaromtrent het bericht de ronde

deed, dat een fusie met resp. overname door de Barmer Bankverein zou plaats vinden. De aandelen konden in sterke mate monteeren.

	29 Oct.	2 Nov.	5 Nov.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	113½	111	112	- 1½
Incasso Bank	87	—	85	- 2
Koloniale Bank	161¾	162¾	163¾	+ 2
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	125¾	125¾	125¾	—
Rotterd. Bankvereniging ..	89¾	—	—	—
Van Berkel's Patent	36¾	38½	37¾	+ 1½
Gouda Kaarsen	78¾	76¾	74¾	- 4
Holl. Draad- en Kabelfabriek	66¾	67	—	+ ¼
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. aand.	54¾	57	56	+ 1½
" " " pr. aand.	61¾	64¾	64	+ 2¾
Leerdam Glasfabrieken	27¾	28¾	27¾	—
Philips' Gloeilampenfabriek	264¾	264¾	—	—
Vereenigde Blikfabrieken ..	105	105	—	—
Vereen. Chemische Fabrieken	40	39¾	40¾	+ ¼
Compania Mercantil Argent.	11½	11¾	11¾	—
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	174¾	172½	174	- ½
Handelsver. Amsterdam	462¾	463¾	468¾	+ 6
Handelsverg. Reiss & Co. ...	24¾	—	25¾	+ ¼
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	181	180¾	180¾	- ¼
Linde Teves & Stokvis	63	67¾	65¾	+ 2¾
Redjang Lejong Mijnb.-Mij.	107¾	112¾	121¾	+ 13¾
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	131	133¾	131	—
Kon. Petroleum-Mij.	368¾	376¾	371	+ 2¾
Phoenix Oil	75¾	75¾	76¾	+ ½
Amsterdam-Rubber-Mij.	142	145½	143	+ 1
Kendeng Lemboe	180	185¾	183	+ 3
Oost-Java-Rubber-Mij.	214¾	221¾	217¾	+ 3
Deli-Batavia Tabak Mij. ...	292	295¾	294¾	+ 2½
Deli-Maatschappij	282¾	287	287¾	+ 5
Senembah-Maatschappij ..	238¾	236	240¾	+ 2

Scheepvaartwaarden bleven kalm en doorgaans op hetzelfde peil.

	29 Oct.	2 Nov.	5 Nov.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	79½	—	78¾	- 1
" " "gem.eig.	67	65	65	- 2
Hollandse Stoomboot-Mij.	19¾	20	—	+ ½
Java-China-Japan-Lijn	81	—	—	—
Kon. Hollandsche Lloyd ...	8¾	8¾	8	- ½
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	54½	55	55¾	+ 1½
Konink. Paketvaart-Mij. ...	116¾	116¾	116	- ¼
Maatschappij Zeevaart	55	55	—	—
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	108	109½	108¾	+ 7/8
Nievelt Goudriaan	82¾	—	—	—
Rotterdamsche Lloyd	121	117	118	- 3
Stoomv.-Mij. „Nederland” ..	137¾	133¾	134¾	- 2¾
" " „Noordzee” ..	24¾	—	—	—

De *Amerikaansche markt* was weliswaar voor enkele soorten aanmerkelijk hooger, doch de handel bleef binnen zeer enge grenzen beperkt.

	29 Oct.	2 Nov.	5 Nov.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	57	59¾	60	+ 3
Anaconda Copper	69¾	74	74¾	+ 47/8
Studebaker Corp.	100¾	104¾	107¾/16	+ 7¾/16
Un. States Steel Corp.	90¾	95¾/16	98¾	+ 7½
Atchison Topeka	101¾	103¾/16	103¾/16	+ 211/16
Erie	14¾/16	15	15½	+ 15/16
Southern Pacific	89¾	90¾	91¾	+ 1¾
Union Pacific	134	136¾	136¾	+ 2¾
Int. Merc. Marine orig. gew.	7½/16	9¾	9¾	+ 19/16
" " " " pref.	29	34¾	35¾	+ 6¾

De *geldmarkt* was zeer ruim; prolongatie 2¼ a 3 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

6 November 1923.

De markt voor broodgraan bleef deze week over het algemeen vast en het aanbod uit uitvoerlanden was niet dringend. Wel werd zeer veel tarwe verscheppt, voor verreweg het grootste gedeelte uit Noord-Amerika, dat evenveel afklaande als in den laatsten tijd gewoonlijk de geheele wereldverschepingen van tarwe bedragen. De groote verschepingen droegen bij tot vaste markten in Noord-Amerika. Een groot gedeelte van de Noord-Amerikaansche verschepingen bestond uit Canadaesche tarwe en de omstandigheid, dat met eenige weken, wanneer de Atlantische Canadaesche haven gesloten zullen zijn, die verschepingen zullen afnemen, werkt er toe mede, dat de Vereenigde Staten niet dringend met tarwe aan de markt zijn. Ook

van Canada zelf kan dat niet worden gezegd. De markt verkeerde daar in vrij vaste stemming wegens de verwachting van geregelden flinken uitvoer naar de Vereenigde Staten en ten gevolge van goede Europeesche vraag, die zich meer en meer, vooral uit Engeland, concentreert op Manitoba's, nu verschepingen van den ouden oogst uit Argentinië en Australië steeds kleiner worden. Wel was het aanbod van Britsch-Indische tarwe weer ruimer dan eenigen tijd het geval is geweest en kwamen daarin weder zaken naar Engeland tot stand, doch veel gewicht legde ook dat niet in de schaal. De Russische verschepingen waren weder iets grooter, doch Roemenië laadde slechts weinig tarwe af, terwijl daar het weder toch nog te droog heet te zijn voor den uitzaai en de pas gezaaide tarwe, wat misschien zal leiden tot beperking door de Roemeensche regering van den tarweuitvoer. De vraag voor tarwe in Engeland was vrij goed, zoowel van den handel als van de molens en waar deze zich vooral had te richten op Canadeesche tarwe, had daarin een vrij levendige handel plaats; zoowel van de Atlantische havens als van Vancouver. Ter verscheping van deze havens werd een flink aantal ladingen verhandeld, in spoedige posities en op Januari en Februari aflading. Opmerking verdient, dat Engeland den laatsten tijd meer dan gewoonlijk Canadeesche tarwe koopt van lagere grades dan No. 1, nu een grooter percentage van den Canadeschen oogst uit tarwe van mindere kwaliteit bestaat dan in het vorige jaar. Zelfs werd in Engeland Canadeesche voertarwe gekocht. Ondanks het beperkte Argentijnsche aanbod, was de vraag voor La Plata-tarwe niet groot. Naar het Westen van Engeland onderweg zijnde partijen werden echter vrij goed opgenomen. Van tarwezaken naar Frankrijk hoorde men minder dan in vorige weken. Van de groote Noord-Amerikaansche verschepingen is echter een flinke hoeveelheid voor Frankrijk bestemd, evenals voor Italië en ook voor Griekenland. In België was de handel wat minder levendig dan in de voorafgaande weken, doch ook tengevolge van verdere belangstelling uit den Elzas en Noord-Frankrijk werd weder vrij bevredigende omzet bereikt. In Nederland was de tarwehandel wat minder slepend dan in de laatste weken en stoomende partijen Noord-Amerikaansche en La Platatarwe werden geregeld gekocht. Ook de Deutsche belangstelling was beter en ofschoon de zaken niet van grooten omvang zijn, koopt Duitschland toch dagelijks overzeesche tarwe. Vooruitzichten voor de nieuwe tarwe in Argentinië en Australië blijven uitstekend. In Australië ondergingen zij nog eenige verbetering door regenval in Queensland, dat geruimen tijd, onder droogte te lijden heeft gehad. Wegens de uitstekende oogstvooruitzichten waren de Argentijnsche tarwemarkten aanvankelijk flauwer, doch later werd het prijsverlies weder ingehaald en gisteren sloot de markt onveranderd tegenover een week geleden. Chicago steeg in den loop der week $1\frac{1}{2}$ à 2 cent en Winnipeg 1 cent per 60 lbs., doch gisteren volgde te Chicago weder een flauwere markt die de verhooging terughbracht tot $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{2}$ cent. Winnipeg was voor December slechts $\frac{1}{4}$ cent lager. De markten in de uit-

voerlanden blijven dus zeer standvastig en storen zich weinig aan den overvloed van tarwe, die er in de wereld bestaat, aan de goede vooruitzichten voor de nieuwe oogsten op het Zuidelijk en den over het algemeen voorspoedigen loop van den uitzaai op het Noordelijk halfond. Daaromtrent blijven de berichten uit de Vereenigde Staten zeer gunstig, afgezien van enkele klachten over te sterken regenval. Reeds wordt gemeld, dat waarschijnlijk van een vermindering in den uitzaai van wintertarwe in de Vereenigde Staten geen sprake zal zijn. Het uitblijven van prijsverlaging van tarwe in de Vereenigde Staten dient vooral te worden verklaard uit het feit, dat men zich er daar van bewust is voorloopig geen concurrentie van andere uitvoerlanden te vreezen te hebben, nu het nog tot het begin van 1924 duren zal, vóór de nieuwe tarwe van Argentinië en Australië haar druk op de markt werkelijk kan uitoefenen. Daarbij is de Europeesche vraag naar overzeesche tarwe bij voortdurend beter dan de goede Europeesche oogsten en de ongunstige economische toestanden in verschillende Europeesche landen hadden doen verwachten.

Aan de roggemarkt had in den loop dezer week een belangrijke verbetering plaats in prijs en omzet. In Nederland en Duitschland nam de vraag sterk toe en vooral Russische rogge, die ook weder in Noorwegen werd gekocht, ontmoette flinke vraag tot stijgende prijzen. Ook van Noord-Amerika werden naar beide landen weder vrij geregeld zaken gedaan, terwijl ondanks sterke prijsverhooging het beperkte aanbod van La Plata-rogge eveneens gemakkelijk plaatsing vond.

Minder vast was de stemming voor maïs, daar Roemenië nog steeds met ruim aanbod aan de markt is. De verschepingen zijn daar in vollen gang en groote aanvoeren worden verder in de Roemeensche havens verwacht. Vooral op dagen met flauwen Frankenkoers konden de prijzen zich slechts met moeite handhaven, ondanks flinken kooplust in verschillende landen van West-Europa. Engeland kocht eenige spoedige ladingen Donaumaïs en ook in parcels was daar een geregelde handel. Ook Nederland ging voort met ruime inkoop, waarbij het voor spoedige posities een premie bleef betalen, die echter de laatste dagen, nu het aanbod van ladende of reeds geladen partijen zich uitgebreide, neiging tot afname vertoont. De maïsverschepingen van Argentinië waren weder kleiner dan in de vorige week en daar tevens de voorraad in de Argentijnsche havens weder verminderde, schijnt men voor het restant van het seizoen niet meer op blijvende vermeerdering der verschepingen te moeten rekenen. Toch was La Platamaïs in Europa niet vast, ondanks vaste termijnmarkten in Argentinië, waar de prijs in den loop der week na geringe fluctuaties ten slotte 5 à 15 centavos per 100 KG. hooger kwam. Het ruime Roemeensche maïsaanbod beperkte de vraag naar de duurere La Platamaïs en zoowel naar Engeland als Nederland was de omzet onbevredigend. De kleine verschepingen brachten aan de Engelsche markt eenige verbetering te weeg, doch in Nederland zijn aankomende par-

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Maïs Nov.	Lijnzaad Nov.
3 Nov. '23	107 $\frac{3}{4}$	74 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{5}{8}$	12,60	9,95	24,95
27 Oct. '23	106 $\frac{3}{8}$	73 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{8}$	12,50	9,65	23,80
3 Nov. '22	115 $\frac{3}{8}$	68	42 $\frac{3}{8}$	11,90 ¹⁾	7,75 ¹⁾	18,15 ¹⁾
3 Nov. '21	99 $\frac{1}{2}$	44 $\frac{3}{8}$	31	12,40	7,45	16,70
3 Nov. '20	195	82 $\frac{1}{4}$	54 $\frac{1}{4}$	19,25 ²⁾	8,95	22,65
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

1) Per Dec. 2) Per Feb.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	5 Nov. 1923	29 October 1923	6 Nov. 1922
Tarwe*	12,25	12,10	14,50
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	9,45	9,30	11,60
Maïs (La Plata)..... ²⁾	192,—	193,—	194,—
Gerst (48 lb. malting)... ²⁾	177,—	182,—	198,—
Haver (38 lb. white chipp.) ¹⁾	11,25 ⁴⁾	10,75 ⁴⁾	11,75
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	12,—	12,—	14,50
Lijnzaad (La Plata) ... ³⁾	446,—	436,—	427,—

¹⁾ p. 100 KG. ²⁾ p. 2000 KG. ³⁾ per 1600 KG.

⁴⁾ Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat. ⁴⁾ No. 3 Canada Haver

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	28 Oct./3 Nov. 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	28 Oct./3 Nov. 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	1923	1922
Tarwe	19.921	685.681	975.879	—	31.086	30.124	716.767	1.006.003
Rogge	17.919	392.394	285.975	—	485	—	392.879	285.975
Boekweit	—	23.214	9.663	—	—	—	23.214	9.663
Maïs	8.278	523.111	809.804	408	66.817	82.151	589.928	891.955
Gerst	6.179	230.958	122.813	1.978	14.018	3.597	244.976	126.410
Haver	300	61.294	93.940	—	533	50	61.827	93.990
Lijnzaad	1.495	117.542	158.534	—	50.934	70.055	168.476	228.589
Lijnkoek	418	160.423	104.457	—	—	1.547	160.423	106.004
Tarwemeel	4.304	94.114	51.628	—	4.754	5.338	98.868	56.966
Andere meelsoorten	—	1.562	8.837	—	—	2.615	1.562	11.452

tijen moeilijk te plaatsen. Ook van Zuid-Afrika wordt een spoedige vermindering in de verschepingen verwacht, doch in de op 27 October geëindigde week waren zij nog ruim en even groot als in den aanvang van het seizoen. Vooral de witte maïs blijft hooge prijzen bedingen, doch ook de andere soorten ontmoeten weder beteren kooplust in Engeland en Nederland. Te Rotterdam aankomende partijen gele Zuid-Afrikaansche maïs vinden gemakkelijk plaatsing, ondanks de teleurstellende vraag voor La Platamaïs. Na de flauwe markten in de vorige weken was maïs in Noord-Amerika vast wegens ongunstig weder voor het dorschen en ter markt brengen van de maïs. Na prijsverlaging te Chicago van ruim 5 cent per 56 lbs. in de tweede helft van October werd de markt vaster en sedert het laagste punt is December weder 2½ en Mei 2¼ cent in prijs gestegen.

In gerst verbeterde de handel in Engeland, waar zoowel spoedige Donaugerst werd gekocht als Noord-Amerikaansche soorten. Op het vasteland blijft echter de omzet beperkt, doch ook het aanbod, speciaal van Rusland, is niet groot. De Russische vraagprijzen zijn den laatsten tijd iets verhoogd, hetgeen voor Donaugerst, nu ook de kwaliteit der laatste aankomsten verbetering toont, de belangstelling deen verbeteren. Ook in La Platergerst worden in Nederland en België geregeld zaken gedaan.

Haver is nog altijd stil. De aanvoeren aan de markten der Vereenigde Staten blijven ruim en de binnenlandsche vraag is daar goed, ten gevolge van de schaarschte aan maïs. Ondanks kleine exportzaken was dan ook Chicago vast met eenige prijsverhoging. Behalve geregelde, doch kleine zaken naar Londen, wordt echter in Europa overal geklaagd over onvoldoende vraag naar buitenlandsche haver.

SUIKER. NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96 Pct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Granulated c.i.f.	
			Jan./Febr.	October	
1 Nov. '23	f 26 13/16	Sh. 58/9	Sh. 24/6	—	\$ cts. 7,09
25 Oct. '23	f 27 1/8	59/9	24/6	—	7,00
1 Nov. '22	f 22 11/16	56/9	19/—	23/6	5,53
1 Nov. '21	f 22	55/6	18/3	21/3	4,11
4 Juli '14	f 11 13/32	18/—	—	—	3,26

Ook deze week bleven de verschillende suikermarkten kalm gestemd.

In Amerika fluctueerden de noteeringen eenigszins, hetgeen blijkt uit het volgende overzicht. Spot centrifugals: Opening 7,28; Slot 6,91; December Opening 4,96; Laagste punt 4,84; Slot 5,—; Maart 3,96/3,88/3,96; Mei 4,04/3,95/4,03; Juli 4,12/4,03/4,11.

Cubasuiker werd verhandeld tot prijzen teruglopend tot d.e. 5,12½ c. & f. New York.

De laatste Cuba-statistiek luidt:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 27 Oct. '23	11.816	20.412	7.000
Tot. sedert 1 Dec. '22-27 Oct. '23	3.465.218	3.841.051	3.254.860
Aantal werkende fabrieken	—	—	—
Weekexport 27 Oct. '23	45.400	51.137	18.000
Totale export 1 Jan.-27 Oct. '23	3.333.021	3.626.251	2.102.740
Totale voorraad 27 Oct. '23	132.203	223.397	1.150.000

De ontvangsten in de Atlantische havens bedroegen gedurende de eerste 9 maanden van dit jaar 2.948.054 tons tegen 3.922.049 tons in 1922, terwijl de versmeltingen gedurende die periode bedroegen 2.852.274 tons tegen 3.821.037 tons in 1922. Het verschil van 1.000.000 tons in de versmeltingen duidt op de groote wijzigingen, die kunnen plaats hebben in de behoeften van een land als de Vereenigde Staten. Gedeeltelijk is het verschil te verklaren door intering der voorraden, zoowel zichtbaar als onzichtbaar en mag daarom gedurende de laatste 3 maanden van het jaar een grooter verbruik verwacht worden dan in dezelfde periode verleden jaar.

Volgens F. O. Licht was het weer in Duitschland in de afgelopen maand niet zoo bevorderlijk voor de verwerking der bieten. Volgens officieele berichten is door het Ministerie van Landbouw een decreet uitgevaardigd, waarbij in Duitschland voor het campagnejaar 1923/24 fabricatie en handel van suiker in principe vrijgesteld wordt, echter met eenige restrictie, waarvan de voornaamste is, dat de fabrieken voor het nieuwe campagnejaar eene reserve moeten vormen van 250.000 tons suiker, bestemd voor de consumentie, welke slechts met toestemming van den minister in den handel mogen worden gebracht.

Uit Tsjechoslowakije werd bericht, dat het weer gedurende de afgelopen maand gunstig was, echter werd geen nieuwe raming bekend gemaakt, zoodat men alsnog blijft bij de vorige taxatie van 950.000 tons ruw-suiker.

In Frankrijk was het weer zeer wisselvallig en indien dit verder normaal blijft wordt de productie van ruw-suiker aldaar op rond 500.000 tons geschat, tegen 492.705 tons opbrengst in 1922/23.

Licht geeft eene nieuwe raming van de *bietsuikeroogsten*, welke in vergelijking met zijne vorige raming voor 1923/24 en de opbrengst in 1922/23 het volgende beeld te zien geeft:

	1923/24	1923/24	1922/23
Duitschland	1.250.000	1.375.000	1.463.000 tons
Tsjechoslowakije	950.000	950.000	726.472 „
Oostenrijk	40.000	40.000	24.000 „
Hongarije	110.000	110.000	82.000 „
Frankrijk	500.000	510.000	493.000 „
België	300.000	300.000	268.928 „
Nederland	310.000	330.000	255.592 „
Denemarken	114.000	114.000	90.000 „
Zweden	151.000	175.000	71.800 „
Polen	405.000	450.000	301.890 „
Italië	325.000	325.000	297.280 „
Spanje	190.000	190.000	170.000 „
Rusland	300.000	300.000	200.000 „
Overige landen	160.000	175.000	108.000 „

Totaal in Europa . . . 5.105.000 5.344.000 4.551.962 tons

Ook op Java bleef de markt zeer kalm gestemd. Veranderingen van betekenis in den prijs kwamen voor tweede hands suiker niet voor. In nieuwen oogst werd nog iets door de V. J. S. P. afgedaan.

Hier te lande was de markt kalm en ongeanimeerd en liepen prijzen in den loop der week voor December- en Maart-levering f 0,75; voor Mei f 1; en voor Augustus-levering f 0,50 terug; terwijl de noteering van October-levering zich naar aanleiding van de flinke vraag naar loco suiker ten behoeve der consumtie ten volle kou handhaven. De markt sloot in eene kalme stemming met prijzen als volgt: October f 29,50; December f 26,87½; Maart f 26,50; Mei f 26,25 en Augustus f 25,50. De omzet op de termijnmarkt bedroeg gedurende de afgelopen week bijna 3000 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 31 October 1923.

De opwaartsche beweging in de prijzen van Amerikaansche katoen heeft zich tot Maandag j.l. voortgezet, toen de noteering voor middling American 17,73 d. bereikte, tot nu toe het hoogste punt in deze maand, terwijl de prijs heden weer 17,23 was. Het Ginnnersbericht, dat verleden Donderdag gepubliceerd werd, had weinig invloed op de markt, die zeer gevoelig is voor de ongunstige weerberichten. Er is de laatste weken nog al katoen aangevoerd en de voorraden zijn grooter, terwijl de keuze voor koopers ook grooter is geworden. In Perukatoen zijn zeer groote partijen verkocht, terwijl Egyptische katoen ook hooger is niettegenstaande de gunstige berichten omtrent den nieuwen oogst.

Amerikaansche garens zijn bepaald vaster en in de meeste soorten zijn vrij veel zaken gedaan. Enkele Spinners zoowel voor mule als ringgarens hebben deze week meer verkocht dan sedert geruimen tijd het geval is geweest, hoewel de prijzen nog verlies laten. Dit is ongetwijfeld gedeeltelijk het gevolg van de vastere katoenprijzen en is de stemming over het algemeen wel beter. Voor Indië is wat gedaan in 40er en 44er Mule en eveeens in 60er ring. In getwijnde garens beperkt de vraag zich hoofdzakelijk tot het binnenland, hoewel China zoowel voor 42/2 als 46/2 biedingen zendt, die in den regel te laag zijn. In Egyptische garens zijn vrij veel zaken gedaan; wel is het in de fijnere nummers wat stiller dan eenige weken geleden, doch zijn de Spinners daarvan over het algemeen nog vrij goed bezet. Ook van Indië zijn orders aan de markt in 60er en 80er medio. In garens voor de naaigarenfabrieken gaat weinig om en biedingen zijn in de meeste gevallen te laag.

De doekmarkt is bepaald vaster. Prijzen gaan geregeld hooger, hoewel de biedingen van de overzeesche markten in de meeste gevallen nog te laag zijn. De vraag is echter bepaald gunstiger speciaal van Calcutta, waarvan niet alleen meer orders binnenkomen dan sedert geruimen tijd het geval is geweest, doch deze bepalen zich bovendien ook tot grooter hoeveelheden. Er blijft nog steeds een vrij groot verschil tusschen de biedingen van de overzeesche markten en de vraagprijzen van fabrikanten, zoodat marges tot nu toe zeer slecht blijven. Door de vrij groote prijsstijging zijn verschillende koopers bang geworden en zij die voor-

raden aan te bieden hebben, hebben deze in de meeste gevallen vlot kunnen verkoopen. Over het algemeen wordt er echter zeer voorzichtig gekocht en hoewel de stemming bepaald beter is dan sedert geruimen tijd het geval is geweest, beperken de inkoopers zich tot de directe behoeften der afnemers en ontbreekt het speculatieve element volkomen.

24 Oct. 31 Oct. Oost. koersen. 23 Oct. 30 Oct.
 Liverpoolnoteringen. T.T. op Indië 1/4 1/8 1/4 1/8
 F.G.F. Sakellarides 18,45 18,65 T.T. op Hongkong 2,3 2/3 1/8
 G.F. No. 1 Oomra 10,70 10,85 T.T. op Shanghai 3/1 1/8 3/1 1/8

Notering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands.)

	2 Nov. 1923	25 Oct. 1923	19 Oct. 1923	2 Nov. 1922	2 Nov. 1921
New York voor Middling ...	32,80 c	31,75 c	30,20 c	24,70 c	19,— c
New Orleans voor Middling	31,50 c	30,25 c	29,25 c	24,— c	18,50 c
Liverpool voor Fy Middling	17,79 d	17,72 d	17,14 d	14,54 d	12,65 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizentallen balen).

	1 Aug. '23 tot 1 Nov. '23	Overeenkomstige periode	
		1922	1921
Ontvangsten Gulf-Havens. Atlant.Havens	2.715	2.416	2.296
Uitvoer naar Gr. Brittannië	573	484	428
" " 't Vasteland	1.247	1.013	1.334
" " Japan	***	***	***

Voorraden.
 (In duizentallen balen).

	26 Oct. '23*)	Overeenkomstig tijdstip	
		1922	1921
Amerik. havens	743	1.093	1.553
Binnenland	1.046	1.270	1.368
New York	—	—	—
New Orleans	—	—	—
Liverpool	158	308	414

*) Bericht dd. 2 Nov. '23 niet ontvangen.

KOFFIE.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 November 1923 in duizenden balen.

	1923	1922	1921	1920	1919
Voorraad in Europa..	1.463	2.235	1.747	2.036	2.416
Stoomend (Brazilië ..	947	748	522	888	483
n. Europa (Oost-Indië.	43	13	40	—	60
	2.453	2.996	2.309	2.924	2.959
Voorraad Ver. Staten	949	839	1.203	2.017	1.540
Stoomend naar Brazilië ..	801	710	772	360	638
Ver.Staten)					
	4.203	4.545	4.284	5.301	5.137
Voorraad in Rio	504	1.667	1.744	420	478
" " Santos..	651	2.164	2.882	2.305	4.851
" " Bahia ..	27	16	40	27	28
Totaal	5.385	8.392	8.950	8.053	10.494
Op 1 October	5.820	8.481	8.991	7.982	10.418
Op 1 Juli	5.340	8.639	8.700	6.750	10.336

NEDERLANDSCH-INDISCHE THEE.

(Opgave Pakhuismeesteren van de Thee.)

(Herleid tot 1/1 Kisten.)

Voorraad 29 September 1923.....	31.935
Sedert aangevoerd.....	13.686
	45.621
Sedert afgeleverd.....	23.267
Voorraad heden.....	22.354
Waarvan in de eerste hand.....	14.446

Amsterdam, 31 October 1923.

RUBBER.

De marktstemming heeft zich gedurende de afgelopen week iets kunnen verbeteren. De prijzen liepen langzaam op, doch aan het slot had weer een kleine reactie plaats.

De slotnoteringen zijn:

			einde voorafgaande week:
Prima Crêpe	November	74 1/2 ct.	72 1/2 ct.
" "	December	75 "	73 1/2 "
" "	Jan./Maart	78 "	75 "
Smoked Sheets	November	75 1/2 "	72 "
" "	December	75 1/2 "	72 1/2 "
" "	Jan./Maart	78 "	75 "

6 November 1923.

COPRA.

De markt was deze week vast gestemd, en er was vooral c.i.f. Hamburg aanmerkelijk meer vraag voor stoomend.

De noteringen zijn:

Ned. Ind. f.m.s.	dichtbij stoomend f	32,75
" " "	October aflading	" 32,—
" " "	November	" 31,50
" " "	December	" 31,—

5 November 1923.

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 31 October 1923.

Importeurs:	Voorr. Aanv.		Verk. Voorr.	
	1 Jan. 1923	tot 31 Oct. 1923	31 Oct. 1923	op 31 Oct. 1923
H. G. Th. Crone.....	—	3270	3270	—
Edgar & Co.....	—	728	728	—
Van Eeghen & Co.....	—	1964	1964	—
N.V. Handel en Cultuur Mij. v/h. Smidt & Amesz q.q. Edgar & Co's Handel Mij. Soerabaja	273	1396	1669	—
Van Heekeren & Co.....	—	659	659	—
Hoving & Beer.....	72	210	282	—
Int. Hand. & Crediet Mij.	—	1248	1248	—
Koning, Teves & Co.	—	842	842	—
Landb. Mij. „Geboegan”...	16	143	159	—
Maintz Producten Handel.	—	247	257	—
Mirandolle, Voûte & Co... 314	5354	5631	37	
W. Tengbergen & Co.....	—	290	290	—
Weise & Co.....	444	3390	3018	816
Zweedsche Oost-Ind. Cie..	—	529	529	—
Order.....	82	6887	6969	—
	1201	27157	27505	853

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Stan-daard	Koper Electro-lytisch	Tin	Lood	Zink
5 Nov. 1923..	60.17/6	64.5/-	208.7/6	30.-/-	33.5/-
29 Oct. 1923..	60.5/-	63.10/-	205.7/6	30.10/-	33.10/-
22 " 1923..	60.7/6	64.5/-	201.15/-	28.-/-	33.7/6
15 " 1923..	60.12/6	64.10/-	202.7/6	27.-/-	32.7/6
6 Nov. 1922..	63.7/6	70.5/-	197.10/-	26.-/-	37.15/-
20 Juli 1914..	61.-/-	—	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen /R'dam	Odessa Rotter-dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter-dam	Bristol kanaal	Rotter-dam	Eng-land
29 O.-3 Nov. 1923	—	14/- ²	13 c ³	2/10 1/2	22/-	22/-
22-27 Oct. 1923	—	14/- ²	13 c ³	2/11	22/-	22/-
30 O.-4 Nov. 1922	—	—	12 c ³	3/-	26/6	26/6
31 O.-5 Nov. 1921	—	—	4/-	4/-	20/-	20/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/2	1/11 1/2	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter-dam	Gothen-burg
29 O.-3 Nov. '23	6/3	9 1/2	9/-	14/11	5/7	6/9
22-27 Oct. '23	6/6	9/2	9/-	15/-	5/5	6/9
30 O.-4 Nov. '22	7/10 1/2	11/10	13/-	14/1 1/2	5/6	8/-
31 O.-5 Nov. '21	7/6	13/-	15/-	21/-	5/6	8/3
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

1) \$ per ton kolen. 2) Per ton d.w. 3) Am. cents per 100 lbs.

VRACHTENMARKT.

Gedurende de afgelopen week werden tamelijk veel booten met graan bevracht. Doordat het aanbod van booten, welke November-aflading kunnen geven in Montreal niet overvloedig was ten gevolge van het risico, dat er aan verbonden is om in dezen tijd van het jaar in ballast naar de St. Laurence uit te loopen, liepen de vrachten vandaar weer eenigszins op en werd betaald naar Antwerpen 15 ct., naar West-Italië 20½ ct. per 100 lbs. en naar de Bristol Channel 37½ per quarter. Van de Northern range werden booten opgenomen tegen 4/6 per quarter naar Griekenland en 2/10½ naar Bristol Channel. Van de North Pacific werden weer meerdere booten bevracht voor December; Januari en Februari-aflading tegen 37/3 en 37/6 per ton.

De toestand van de La Plata markt is zeer droevig. Voor November ruimte is in het geheel geen vraag en meerdere booten verlaten de La Platarivier in ballast naar de nitraat havens en zelfs naar Noord-Amerika. Er is een boot aangelegd voor stukgoed, welke 3000 ton graan heeft genomen naar Bordeaux tegen 11/6. Voor „new season” aflading blijft de vracht ongeveer 23/-.

Wat de Zwarte Zee betreft, bleven de vrachten ongeveer op dezelfde hoogte, nl. 14/- naar Antwerpen/Hamburg range voor November-aflading.

De Donau blijft ook schepen opnemen tegen vrachten, welke al naar grootte varieren. Voor een boot van 5900 tons is 17/6 betaald naar het Continent en voor een boot van 4800 ton 18/3 naar U.K. Continent.

Door de vraag welke bestaat in de Zwarte Zee en de Donau zijn handige booten in de Middellandsche Zee. betrekkelijk schaarsch en de vrachten voor fosfaat etc. zijn derhalve vaster.

In het Oosten zijn de vrachten betrekkelijk vast. Een boot van 6900 ton heeft 27/3 on deadweight kunnen bedingen van Bombay/Karachi naar U.K./Continent met 1/15 November laydays.

De uitgaande vrachten van Wales bleven ongeveer hetzelfde, met uitzondering van de vrachten naar de Oostkust van Zuid-Amerika, welke in verband met de zeer beperkte vraag naar ruimte van La Plata opliepen tot 16/- naar Buenos Aires, 17/9 naar Rosario en 15/- naar Rio. 6 November 1923.

ADVERTENTIËN.

The Anglo-South American Bank, Ltd.

Kapitaal en Reserves meer dan £ 13.000.000,—.

Argentinië - Chili - Uruguay - Peru
 Mexico - New York - Parijs -
 Barcelona - Bilbao - Madrid - Vigo
 Sevilla - Valencia.

Bank- en Wisselzaken,
 Handelscredieten.
 Incasseeren van documentaire
 wissels.
 Aan- en verkoop van Effecten.

Hoofdkantoor: 62 Old Broad Street, London E.C.

HOLLANDSCHE BANK VOOR ZUID-AMERIKA

VOLGESTORT KAPITAAL f 17.580.000.—.

DIRECTIE: AMSTERDAM - BUENOSAIRES

SUCCESSALEN TE AMSTERDAM - GENUA - HAMBURG

BUENOS AIRES - RIO DE JANEIRO - SANTOS

SÃO PAULO - SANTIAGO DE CHILE - VALPARAISO

ALLE BANKZAKEN

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

Gestort Kapitaal f 80.000.000,—.

Statutaire Reserve f 19.769.180,—.

Buitengewone Reserve f 22.660.000,—.

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

RENTE voor DEPOSITO'S:	Direct opvorderbaar	1½ %
	1 maand vast of opzegging	2 %
	3 maanden vast of opzegging	3 %
	9 " " " " " " " " " " "	3½ %
	12 " " " " " " " " " " "	4½ %
	Voor andere termijnen en groote bedragen nader overeen te komen.	